ANUL XXIII
4
(926)
Sîmbătă
26 ianuarie
1980
8 pagini
1 leu

Proletari din toate țările, uniți-vă !

Luceafărul

Săptămînal editat de Uniunea Scriitorilor
din Republica Socialistă România

Un sens al permanenței

neîndoielnic, zăpezile au ceva din, caldă, respirația umană.

Le-am ascultat și le-am simțit în aceste zile cînd, dincolo de fascinația și strălucirea lor grea, aproape imaterială, gerul ne-a mai și tăiat respirația un pic iar pe străzi s-au putut vedea oameni care se opuneau parcă unei iminente încremeniri în alb. Și mă gîndeam atunci că zăpada nu este, la urma urmei, decît o dată calendaristică. Lumea își vede mai departe de treburi iar din calendarul ei patria își decupează propriile sale zile și munci, sărbătorile și evenimentele ei. Pentru că, iată, fie și în sfera unei succinte reflecții sociale, o statistică de felul acesta spune mult: din punct de vedere geografic, România înseamnă abia 0,17% din suprafața planetei; din punct de vedere al populației — 0,53% iar din punct de vedere al producției industriale ea reprezintă 1,2—1,3% din întreaga producție a lumii. Și aceasta este de fapt semnificația. Aceasta este dimensiunea istorică în care înțelegem că zbaterea și strădaniile noastre se petrec, într-adevăr, la nivel planetar. În fiecare secundă România își produce propria sa imagine în lume, la scară de masă și în ritmul bine știut al celei mai depline și mai însuflețitoare conștiințe de sine. Sentimentul este tonic, desigur, și el nu poate fi decît al izbînzii trăite și pregătite încă de la temelii, în structura și arhitectura întregii noastre opere economice și sociale, cu o evidentă încărcătură de spirit și de curaj.

Sigur, o statistică de felul aceleia de mai sus nu poate să surprindă și unii indici de natură morală sau, cel puțin, este mai greu să o facă. Ceea ce știm însă, și se cunoaște bine în lume, este că partea de efort a României la realizarea unui climat propriu muncii și creației, salvgardării intereselor păcii și securității internaționale, reprezintă în permanență un punct de referință. Iar aceasta nu poate avea la bază decît o morală în cel mai înalt grad constructivă și în esența ei umanistă, o practică a însești ideii de om. O practică la scara fiecărui individ a ideii de patrie și a ideii de independență, în cea mai strînsă corelație cu practica însăși a concepției despre om. De la o politică a vieții pornind și inspirîndu-se permanent de la trebuințele și aspirațiile de fond ale acesteia, viața politică a țării a cunoscut și cunoaște — cel puțin prin prisma marilor sale evenimente cum a fost cel de dată recentă, Congresul al II-lea al Frontului Democrației și Unității Socialiste — un nou impuls, o nouă motivare pe calea propriei sale înfăptuiri. Mă gîndesc, bunăoară, la acest uriaș demers în istorie realizat odată cu asumarea responsabilității de către întregul popor a sarcinilor și mijloacelor democrației, dintr-o perspectivă care și-a arătat și își arată în toată semnificația sa rezultatele, dar mă gîndesc în același timp și la saltul uriaș care s-a înfăptuit, ca o sudură la cald a celor mai alese sentimente, în tot ceea ce privește ideea de unitate și de unire. Un vis și un deziderat al nostru, în fond, o matcă a noastră de sprijin dintr-un timp secular. O realitate în spațiul căreia, la spiritul și jertfa celor de atunci, din zorii fierbinți ai unirii, adăugăm proba și spiritul indivizibil al unității de azi, aceasta fiind, poate, una din întemeierile cele mai de preț și de cea mai puternică rezistență a anilor din urmă, socialiști.

În unire și unitate de voință și acțiune a stat și stă edificiul mîndru al mîndrei noastre Românii. Două date se învecinează în istorie și ele sînt legate între ele, prin răstimpi de generații, dar cu un sens care mi se pare evident. La scurt răgaz după ziua de sărbătorire a unirii, se află celebrarea zilei de naștere a președintelui. Un nume scump nouă tuturor și o viață eroică pusă în slujba noastră, a tuturor. Prin el numim izbînda însăși a unității și aducem dovada însăși a unirii tuturor eforturilor și capacităților noastre pentru ca patria să prospere și mai mult în lume și să-și împlinească un destin propriu, creator.

A.I. Zăinescu

Tablou de Corneliu Brudașcu

UNIREA

24 ianuarie 1859
24 ianuarie 1980

Ziua de 24 ianuarie 1859 este adînc înscrisă în conștiința națiunii. Ea nu marchează doar un eveniment istoric major în procesul devenirii patriei, ci are și însemnătatea și rezonanța unui simbol, **simbolul unității naționale**. Desfășurarea recentă a lucrărilor celui de-al doilea Congres al Frontului Democrației și Unității Socialiste tocmai în luna aniversativă a Unirii nu ne apare fortuită, ci firească, izvorul veșnic viu de patriotism al făuritorilor Unirii din 1859 constituind un exemplu și un necontenit îndemn.

Unirea Principatelor n-a însemnat numai stergerea unui hotar anacronic, nefiresc, dintre două țări românești, ci, în același timp, momentul a marcat prestigioasa afirmare a tinerei națiuni moderne românești. Făurirea statului național n-a fost doar rezultatul străduințelor cîtorva zeci de patrioți, ci a fost rodul eforturilor și sacrificiilor unui popor. Făuritoare ale istoriei, masele au fost în acea vreme direct implicate în eveniment. Mii, zeci de mii și sute de mii de oameni au conlucrat la realizarea unui țel suprem, comun, ardent, al tuturor. **Unirea** a devenit atunci mai mult decît o lozincă ce stîrnea un nețărmuit entuziasm, un liant, o flacără vie slujită cu abnegație de întreaga națiune.

Mișcarea pentru Unire și organizarea ei, însuflețirea capitalelor, a orașelor și tîrgurilor, a satelor, a ținuturilor românești din afara Principatelor, unitatea națiu-

Dan Berindei

Continuare în pag. a 6-a

GLORIOSUL IANUARIE

De-ar fi să-i pomenim pe toți cei care au trăit, au luptat și au murit pentru unirea Țărilor Românești, n-am avea atîta frunză în codri, nici spice în lanuri ; de-ar fi să le cinstim numele, fie și simbolic, prin instituirea unor medalii post mortem, n-am găsi atîtea metale niciodată ; căci de 18 veacuri toți românii care s-au născut pe aceste pămînturi au visat cu fervoare o viață a tuturor laolaltă, au trăit pînă la 1859 și pînă la 1918 în idealul Unirii. Parcă văd șirul de generații ca pe un singur fluviu nesfîrșit, al cărui izvor se pierde în cosmica uzină a devenirii universale, iar momentele de fericire — 1600, 1859, 1877, 1918 — sînt și rămîn scripturi, monumente de nesters ale recunoștinței și pietății, insule neclintite și luminoase ca astrii ficși prin meandrele istoriei. Poporul nostru n-a avut orgolii de cuceritor, dar a avut mereu forța de a-și apăra viața pașnică, de aceea cei mai mulți au acceptat să-și aleagă nu numai ceea ce li se potrivea lor, ci lucrul cel mai greu din toate — meseria anonimă dar sfîntă de muritori pentru patrie. Dintr-o adîncă nevoie a conștiințelor, atunci cînd poporul a vrut să remarce, să consacre și să-și arate recunoștința, a proiectat personalitatea eroilor săi deasupra oricărei îndoieli, pe cerul incoruptibil al patriei. Solidaritatea, abnegația și sacrificiul sînt caracteristici prezente pe tot parcursul neobositei lupte pentru Unire. Marele Bălcescu, cel ce-și sacrificase viața pentru același ideal, îi anticipa existența aevea prin cuvinte nepieritoare : „Unitatea națională fu visarea iubită a voievozilor noștri cei viteji, a tuturor barba-

Gheorghe Pituț

Continuare în pag. a 6-a

DESCHIDERI SPRE VIITOR

În această întîi lună din an, în această lună de iarnă cu multă zăpadă prevestitoare de bogăție, țara și poporul îl aniversează pe arhitectul și cîrmuitorul României noi, președintele Nicolae Ceaușescu. Țara și poporul cu inima larg deschisă ca o fereastră de soare își slăvesc fiul cel mai credincios, pentru care țelul suprem al muncii sale neobosite este înălțarea țării pe cele mai înalte culmi ale civilizației, prosperitatea și fericirea poporului român. „Ceaușescu și poporul" este realitatea concretă a zilelor noastre. Alături de popor, permanent în mijlocul lui pentru a-l mobiliza, pentru a-l ajuta să înfrunte greutățile, pentru a-l ajuta să treacă peste lipsuri, să-și perfecționeze continuu activitatea. Împreună cu oamenii, pentru oameni, împreună cu poporul, în slujba intereselor lui. Dialogul cu țara, și nu există zonă să n-o fi vizitat președintele Nicolae Ceaușescu, dialogul cu poporul, cu făuritorii bunurilor materiale și spirituale s-a finalizat, de fiecare dată, cu noi deschideri spre viitor.

Soarele i-a luminat chipul în acea zi de ianuarie și ne-a dăruit nouă, românilor, pe conducătorul mult așteptat, ce continuă în chip fericit galeria marilor bărbați de stat pe care i-a avut poporul nostru. Și este pentru noi o mîndrie înălțătoare de a avea un conducător neobosit, mereu prezent pe marele șantier, al făuririi României moderne. Am avut și noi prilejul să constatăm, nu o dată, că întreaga noastră națiune — români, maghiari, germani și de alte naționalități, uniți în frontul comun, al muncii — este însuflețită de minunatul exemplu, pe care-l oferă tovarășul Nicolae Ceaușescu, de luptător neobosit pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, de activitatea dinamică, laborioasă și clarvăzătoare pe care o desfășoară pentru progresul și bunăstarea poporului nostru, pentru colaborarea și cooperarea cu alte popoare.

Poporul i-a simțit și îi simte inima bătînd clipă de clipă la unison cu inima lui. „Socialismul — spune președintele Nicolae Ceaușescu — se realizează numai și numai împreună cu întregul popor, într-o deplină unitate și numai și numai pentru popor !". Sub stindardul acestui crez s-a născut chipul nou, socialist, al țării, un chip mîndru și frumos între națiunile lumii, liber și independent, pe care strălucește cu puternică vigoare semnătura de gîndire și faptă comunistă, revoluționară a tovarășului Nicolae Ceaușescu.

Gh. Sprînțeroiu

În acest număr :

Biblioteca Luceafărul
9 critici

● **Sultana Craia** ● **Doina Uricariu** ● **Dan Arsenie** ● **Mihai Coman** ● **Dan Alexandru Condeescu** ● **Paul Dugneanu** ● **Valentin F. Mihăescu** ● **Dan C. Mihăilescu** ● **Artur Silvestri**

Telegramă

Mult stimate și iubite tovarășe NICOLAE CEAUȘESCU

Printre sărbătorile de durată ale istoriei noastre naționale se înscrie și ziua Dumneavoastră de naștere cu puternica ei strălucire contemporană și cu întregul ei conținut de semnificații.

Prin voința Partidului Comunist Român și a întregului nostru popor, Dumneavoastră conduceți cu mînă sigură și ochi cutezător edificarea unei lumi mai bune și mai drepte pe pămîntul străvechi. De cînd v-ați asumat răspunderea pentru destinul de aur al țării, fapt de netăgăduit este că România și-a cîștigat pe plan economic și social, în politica internă și externă, un loc de înălțare în fața omenirii întregi, pe care nu l-a avut niciodată.

Ne-ar trebui cuvintele de aur ale limbii noastre românești, ca să putem cuprinde ființa și personalitatea Dumneavoastră astfel încît pentru timpul pe care-l trăim și pentru viitorime să putem exprima la dimensiuni exacte, pe Acela care sunteți cu adevărat, ca om și comunist.

Vă știm cumpănind, fără contenire, asupra lucrului țării, deopotrivă asupra întîmplărilor din lumea dinafară și cu atît mai mult, încununăm ziua Dumneavoastră de naștere cu o aură de lumină.

Fie, deci, ca ziua de naștere să Vă fie însemnata de statornica noastră iubire și prețuire, de devotamentul tuturor scriitorilor care trăiesc și muncesc în această țară.

Să trăiți întru mulți ani !

UNIUNEA SCRIITORILOR
DIN REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

Telegramă

Mult stimate și iubite tovarășe NICOLAE CEAUȘESCU

Într-un glas cu toți oamenii muncii, scriitorii români, maghiari, germani și de alte naționalități își exprimă entuziasta aderiune la hotărîrea celui de-al II-lea Congres al Frontului Democrației și Unității Socialiste de a vă realege în fruntea celei mai largi și mai reprezentative organizații politice din țara noastră. Este aceasta încă o mărturie a sentimentelor de înaltă prețuire și dragoste cu

UNIUNEA SCRIITORILOR
DIN REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

Continuare în pag. a 7-a

În pagina 3 -a

VIAȚĂ ȘI LIBERTATE

Fragmente din romanul „TINEREȚEA UNUI EROU" de Petru Vintilă

Meditație asupra culturii

În Raportul la cel de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu, vorbind despre activitatea ideologică și politico-educativă pentru făurirea omului nou, a reafirmat, cu tărie, că la baza acestei activități trebuie să stea Programul Partidului : „Cartea noastră fundamentală ideologică, teoretică și politică, expresia marxismului creator în România". În continuarea magistralei sale cuvîntări, secretarul general al partidului a dat o înaltă prețuire culturii contemporane românești, numeroaselor lucrări literare și de artă care au îmbogățit și diversificat universul oamenilor muncii și patrimoniul spiritual românesc. El a adresat un apel general scriitorilor și artiștilor de a se apropia mai mult de realitate, de a se afla întotdeauna în centrul efervescenței creatoare a celor care făuresc marile valori ale progresului.

În numeroasele sale cuvîntări dedicate fenomenului cultural contemporan, în frecventele întîlniri cu scriitori și artiști, președintele Republicii a insistat asupra vastelor perspective pe care le deschide umanismul revoluționar românesc. În clocotul vieții noi, în activitatea continuă a creatorilor de bunuri materiale și spirituale în România zilelor noastre, într-adevăr, omul este centrul și măsura oricărei înfăptuiri. Un adevărat imn omului se înalță din fiecare cuvîntare a secretarului general al Partidului, omului care nu se mai izbește de nici un zid pentru afirmarea plenară a facultăților și cunoștințelor sale, a capacității sale de a fi activ, ci, dimpotrivă, își desfășoară arcul existențial, interferînd undele unei societăți care îi favorizează afirmarea. Creatorul de valori nu se mai înalță în turnuri pentru a-și exercita „delicata profesiune" spirituală, ci coboară în mijlocul uriașului val al largilor mase populare pentru un contact anteic, pentru a-și afla acolo rădăcinile într-un humus fertil care îngăduie creșterea înaltei tulpine și a oricărei albe înfloriri de artă.

Intelectualitatea românească și-a însușit organic o asemenea concepție echivalentă cu solidaritatea umană ; baza oricărei societăți care consideră omul ca ființă socială aflat în strînsă legătură și interdependență cu toți semenii săi. După cum și-a însușit concepția umanismului revoluționar românesc care nu poate ignora marile valori spirituale create de omenire în trecutul său milenar. Umanismul românesc al zilelor noastre își extrage ca o sevă vitală substanța creatoare din tradițiile cele mai nobile ale spiritualității acestui popor de la Carpați și Dunăre, plăsmuiește în focul nume-

Alexandru Balaci

Continuare în pag. a 7-a

Bărbatul care ne-a unit lumina

Am spus mereu, mereu am repetat :
Un OM cum numai România poate naște.
Acesta-i adevărul despre acest bărbat.
Un adevăr ce lumea îl cunoaște.

Pe NOI contind — veghea și nehodina
Lan roditor, cocori și drum călcat.
Bărbatul care ne-a unit lumina.
Lumină și viață din crezul său ne-a dat.

El, cutezanța însăși și tot ce-avem mai sfînt.
El, vast filon de muncă, de gînd și de speranță.
El este semn că sîntem aici pe-acest pămînt
Neclătinați, temeinic zidiți în vis și-n viață.

Bărbatul care ne-a unit lumina
Să urce steaua țării în zori să urce-n
nume.
Firesc și demn el este izvorul, rădăcina
Și mai ales destinul nostru-n lume.

Am spus mereu, mereu am repetat
Un OM cum numai România poate naște.
Acesta-i adevărul despre acest bărbat.
Un adevăr ce lumea îl cunoaște.

Dumitru Titus Popa

Premiile revistei «Luceafărul» pe anul 1979

Vineri, 25 ianuarie a.c. a avut loc ședința Consiliului revistei „Luceafărul" în cadrul căreia au fost decernate premiile pe anul 1979.

Laureații din acest an sînt : la POEZIE ● Ion Dragomir ● Lelia Munteanu ● Mircea Stăncel ● Dan David ● Ioana Crăciun ● la PROZĂ ● Ion Lică Vulpești ● Sabina Drăgonel ● Ion Prigoreanu ● Mircea Croitoru ● Gheorghe Bogoradea ● la CRITICĂ ● Dan Arsenie.

Construcția de conștiință

Atitudinea pozitivă de promovare și impulsionare a artei și literaturii a fost întotdeauna — pentru un stat, pentru o societate, pentru o civilizație — un semn de maturitate spirituală, de viabilitate istorică, de echilibru și sănătate morală. În socialism, această atitudine (și funcție) nu se mai manifestă însă prin intermediul mecenatului sau a unor asociații și cluburi restrînse ci devine o problemă a întregii societăți, a întregului popor. Arta și literatura, cultura în întregul ei, sînt abordate într-o perspectivă complexă, multilaterală ca parte integrantă a unei strategii unitare, atotcuprinzătoare și științifice a dezvoltării. În politica partidului și statului nostru s-au manifestat în întreaga perioadă postbelică preocupări intense și constante pentru înflorirea artei și literaturii dar toate acestea au devenit, putem spune, un sistem de gîndire și acțiune în perioada marcată adînc de personalitatea umanistă și clarvăzătoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu. Începînd cu Congresul al IX-lea al partidului și culminînd, pînă în prezent, cu Congresul al XII-lea, aproape că nu există moment crucial în istoria contemporană a României sau cuvîntare a tovarășului Ceaușescu în care să nu fie prezentă grija pentru dezvoltarea vieții spirituale a oamenilor, pentru locul și rolul artelor în acest proces complex și de lungă durată. Se poate

Al. Tănase

Continuare în pag. a 6-a

cronica literară

Alice Botez

«EMISFERA DE DOR»

Dificila specie a romanului istoric, puțin ilustrată în literatura română cu scrieri de seamă, s-a îmbogățit cu un roman substanțial, savant și subtil **Emisfera de dor** de Alice Botez. Pe lîngă obișnuitele exigențe ale romanului istoric, cartea Alicei Botez are de întîmpinat una cu totul specială. **Emisfera de dor** este o carte despre lumea dacă a lui Decebal și despre eroul pe care conduita nordunărenilor îl are în sufletul învingătorilor români. Datorită unor împrejurări greu de explicat astăzi, informațiile și documentele despre statul dac și despre războaiele daco-romane sînt extrem de sărace. Orice roman istoric presupune reconstituirea, iar a ancora în perimetrul istoric ales de Alice Botez înseamnă să operezi pe un teren în care ipoteza se face nezmintit necesară. Cu alte cuvinte a scrie un roman despre daci este aproape o aventură și autoarea **Emisferei de dor** a acceptat această aventură în chipul cel mai conștient. Alice Botez înaintează în tărîmul ales cu toată prudența fără a renunța la intenția de a oferi romanul proiectat al unei apoteoze dace. Un val de mister învăluie istoria Daciei și a poporului său și tocmai cu această materie își lucrează romancierea cartea.

Emisfera de dor începe acolo unde izvoarele tac declanșînd legenda. Alice Botez scrie o carte despre Roma și Decebal acordînd în egală măsură atenție istoriei documentate atît cît ni s-a păstrat cît și istoriei orale, adică legendei care însoțește războaiele daco-romane și moartea lui Decebal. Ceea ce atrage în acest roman, surprinzător prin temeritatea lui, este inteligența procedeelor și a construcției romanești. Alice Botez nu ține să sfideze ceea ce se știe edificînd ipoteze îndrăznețe și aberante, ci ține să împace teritoriul sigur al informației trecută prin izvoarele sumare ajunse pînă la noi cu cel al supozițiilor pe care lacunele de informație îl lasă în mod firesc. **Emisfera de dor**, roman de atmosferă în primul rînd, își propune să circumscrie semnificativ contururile pe care ecoul luptelor cu armatele lui Decebal îl are în lumea romană la diverse straturi ale populației, la personalități de vîrf ale vieții romane. În roman apar atît împăratul Traian, cît și urmașul său Hadrianus, vorbesc atît Plinius cît și Tacit, Suetonius și Plotina. Autoarea nu vrea însă să scrie romanul niciuneia din aceste personalități istorice cunoscute, refuzînd cu pricepere romanescă, capcana servaiului unei reconstituiri împovărătoare, ci romanul unei stări de spirit. În **Emisfera de dor** lumea romană trăiește o obsesie dacă și aici e prima mișcare de inteligență a scriitoarei. Terenului alunecos al lipsei de informații asupra lumii dace îi este preferat spațiul ferm, consacrat al lumii romane în chiar centrul imperiului, la Roma, unde se petrec toate faptele narate. Pe scurt, deși războiul cu dacii a luat sfîrșit, deși prăzile au fost aduse la Roma, deși triumful organizat a fost pe măsura unei victorii mari, deși captivii de la Carpați sînt în lanțuri, legionarii participanți la acest război trăiesc retrospectiv presiunea evenimentelor. Un ostaș roman pare a recunoaște la Roma pe Decebal. Dar Decebal se știe că e mort. Un retor vorbește mulțimii adunate într-o piață publică despre aparița pe străzile Romei a regelui mort. Hadrianus, fost conducător militar în campania împotriva dacilor, este bîntuit și el de gînduri similare. Aceste apariții și zvonuri se împletesc în roman cu peripețiile la Roma ale unui preot dac Dorses, protejat al lui Hadrianus. Hadrianus are sentimentul că se află în fața unui preot dac Dorses, protejat, descifra. El a fost în campaniile nordunărene și este un cunoscător al religiilor orientale. Ambiția lui este de a scrie o istorie a acestor războaie duse cu romani împotriva dacilor și strînge cu asiduitate și sistem orice informație utilă. Preocuparea e mai generală, evenimentul fiind la ordinea zilei Hadrianus nefiind străinul amator de a lăsa posterității o relatare proprie asupra evenimentelor. În acest punct autoarea s-a izbit de misterul real al unei tăceri surprinzătoare a istoricilor asupra evenimentului și avansează ipoteza sa. Comentariile lui Traian asupra războaielor dacice ar fi fost de un caracter precumpănitor militar, rece și fără interes pentru alte aspecte decît cele ale războiului propriu-zis și a scrie altfel istoria acestor campanii însemna a intra în dezacord cu chiar împăratul. Un conflict latent străbate de-a lungul întregii cărți între împărat și succesorul său. Autoarea îl plasează în sfera demnităților de structură. De o parte un militar de vocație, un conducător realist fără imaginație, de cealaltă parte succesorul, un intelectual plin de dubii a cărui imaginație lucrează. De o parte un împărat care nu crede sau nu vrea să creadă într-un mit, al Daciei, de cealaltă parte un succesor la tron fascinat de acest mit. De o parte cineva care pare a voi să ascundă urma lăsat de cucerirea Daciei, de cealaltă cineva care vrea să dezlege misterul care planează asupra acestui triumf. **Emisfera de dor** este o carte de subtilități în care sugestia e mai importantă decît litera textului. Alice Botez a preferat să încorporeze acest conflict în loc de a formula ipoteze în scris, grea de probat. Tensiunea dintre cei doi bărbați e pe rînd de a lua proporțiile unui conflict deschis în a cărui plasmă misterul dac are locul central datorită tentativei unor simfonii de a implica pe Hadrianus într-un complot de răsturnare a lui Traian în care aliații lui ar fi decii emuli ai lui Decebal readuși din neființă. Aici se încheie cartea. Cine a învins? Hadrianus care va ajunge la vremea firesc împărat sau Traian, de vreme ce nicăieri din cărțile despre războiul cu dacii n-a fost scrisă? Naratorul nu dă răspuns la nici o întrebare. Romanul rămîne ambiguu și fiecăruia îi este îngăduită.

Inteligența autoarei este de a clădi o ipoteză dacă cu materie romană incontestabilă. Seriile cărții se petrec precumpănitor la Roma și în rememorarea acelei lumi, prezentarea lui văzută atît prin ochii cît și talentul. Lumea pestriță, haotică, orgiastică a Romei, cu arenele pline cu gladiatori sau animale sălbatice, cu povestea vizitate de o lume aristocrată, cu viața de interior a vremii, cu trepidația pieților publice, cu saltimbanci, pranzii, cortegiile, sarbatorile, negustorii și militarii ei este încîntă cu precizie și economie în pagini de antologie. Caracteristica acestor pagini este de a vorbi despre o lume de un extrem pitoresc, subliniat pitoresc. Notația este precisă, redusă la cîteva linii esențiale. Nu culoarea locală este meritul cărții ci spiritul timpului, pe care scriitoarea îl vrea preocupat de mitul Daciei. Portretele sînt făcute cu o economie a mijloacelor imprumutată desigur din sursele folosite pentru scrierea romanului: lapidaritatea prozei latine și-a imprimat asupra stilului cărții pecetea. Prețiozitatea pe care o capătă uneori fraza în acest roman nu este urmarea unui efect nestiut și necontrolat ci urmarea unei opțiuni stilistice adoptate cu bună-știință.

Un loc aparte îl ocupă în roman personajele de origină dacă rătăcite sau aduse de soartă la Roma. Toate au un rost precis în țesătura romanului ele fiind destinate a susține și a justifica interesul pe care personajele urmărite de narator îl au pentru lumea și mitul dacic. Dorses este preotul dac datorită căruia populația Romei crede a-l fi întîlnit alcevea pe Decebal. Niciueri relatarea nu ne spune că acesta nu este Decebal, mecanismul premeditat o autoarea misterului în care se refer Hadrianus sau Maximus Tarutius. Aceta e sora lui Decebal captivă la Roma unde se căsătorește pentru a nu fi răzbunării asupra voinței ei cu un roman. Bastilo e trădătorul, cel ce a dăruigat locul comorii dacice, pe care românii îl justifică pentru a-l lăsa fără fantoma. Alice Botez îl consideră grupare masivă dacă contrastantă față de mediul roman. Ea a preferat să folosească personaje puține, dar sugestive pentru a crea atmosfera de care „emisfera de dor" a legendei, a istoriei orale avea nevoie. De reținut că eșecurile din aceste personaje nu este născut în afara unor limite documentare certe. Demnitatea inspirației este indiscutabilă și a subliniat mai ales politicienii unor studii de carte însemnată a cărții cartea ignorîndu-l mirînd și intenția de la început declarată.

În sfîrșit, romanul se întemeiază pe predominarea unui prestigiu dacic în fața ordonanței și imperiului Romei. **Emisfera de dor** despre acest prestigiu vorbește indirect nu timpul arcului e distribuție bine aleasă și bine regizată de romancieră. Este acesta un fapt întemeiat sau ne aflăm în fața unui exercițiu de patriotism gratuit? Întrebarea își are locul pentru că actualitatea manifestă față de toate istoriile de inspirație veche, etichetată diverș, poate pune și acest discurs și aceasta carte, de o orientație filozofică extrem, sub semnul întrebării. Valoarea cărții a Alicei Botez nu stă pe un fals istoric ci pe un adevăr care-o face de acum și mai interesantă. Un mit ai Daciei, unele și seninare, un individualul prestigiu al Daciei acționare este atestat în memoria mai multor popoare europene. Remarcabilul roman al Alicei Botez, **Emisfera de dor**, pornește de la un adevăr.

M. Ungheanu

viața cărților

proza

Radiografia iluziei

● **Cu cel de al doilea roman*** al său, poetul Ovidiu Genaru își consolidează opțiunea pentru genul epic. *Weekend în oraș* (1968) era o încercare încă timidă, în pofida dezinvolturii cu care debuta prozatorul. Tehnica narațiunii era simplă și cursivă, cu un accent juvenil și marcată de o remarcabilă acuitate a observației de detaliu. Scrisul ironic și alert conferea cărții un caracter agreabil. *Iluzia cea mare* este romanul unei drame de familie care implică însă fenomenul social. Narațiunea nu mai evoluează cu simplitatea celei dintîi cărți de proză a autorului, ci prin intermediul unor dialoguri care, înregistrînd o singură voce, lasă numai să se presupună replica celuilalt, fiind convertite în monologuri febrile de explicitare. Drama fiecărui personaj se conturează astfel din fragmentele confesive intercalate între monologurile celorlalți și propriile incursiuni rememorative. „Iluzia cea mare" este iluzia unei iubiri, a lui Titus Oniga pentru Edmonda, soția sa. Titus fiind în același timp un om dăruit răspunderilor sale, orb în buna sa credință, neobservînd lucruri mărunte sau subtile a căror victimă va deveni. Iubirea acestui „om dintr-o bucată", al cărui ani de formație sînt rezumați semnificativ în caietele sale descoperite într-un pod, pentru o femeie ca Edmonda, era o imposibilitate de care timp de aproape două decenii nimeni nu-și dă seama. Titus este un naiv generos și intransigent, dăruit muncii pînă la epuizare. Edmonda este o snoabă capricioasă cultivînd iluzii de apartenență aristocratică simultane unui comportament banal al parvenitismului, și unor facile veleități estetice. Dar Edmonda este și o femeie subtilă care atenuează nepotrivirile pentru că, relativ inconștient, Titus reprezintă reușita socială cu suita ei de avantaje mai mult sau mai puțin meschine, mai mult sau mai puțin invidiate. Fiecare dintre cei doi soți trăiește o criză fiziologică în pragul unei bătrîneți amenințătoare. Titus resimțind momentul critic în echilibrul său moral, Edmonda luptînd cu disperare pentru conservarea unor farmece ofilite. În ultimă instanță, criza este, pentru amîndoi, de natură erotică, după cum erotismul se va dovedi suportul esențial al acestei lungi legături protejate de iluzia unei iubiri perfecte. În proză ca și în poezie, Ovidiu Genaru conferă, de altfel, erosului o poziție privilegiată. Căsătoria soților Oniga nu va supraviețui crizei și Edmonda îl va părăsi pe Titus, va părăsi totul pentru o altă mare iluzie și aventură. Eșecul ca efecte întîrziate al acestei iubiri nu este exclusiv de natură intimă. El se datorează și faptului că Titus și Edmonda reprezintă structuri psiho-sociale conciliabile numai aparent, prin abilitatea soției dotate cu un simț practic mult mai real decît veleitățile ei artistice. Titus și Edmonda sînt produsele unor educații total densebite, bărbatul credincios ideilor care l-au format și experienței sale în felul ei eroice, femeia fiind tutelată moral de bătrîna mătușă Olia Vidrascu, „vestala" unor iluzii care i-o subordonează pe Edmonda.

În atmosfera de aparent echilibru creată de Edmonda, fiul lui Titus crește lipsit de participarea tatălui, personalitatea sa încadrîndu-se unei tipologii banale. Dinu va trebui să traverseze singur deruta unor experiențe în care numai bunul simț moștenit de la Titus îl poate menține. Drama familiei Oniga se concentrează narativ în jurul personajului Alec, fratele Edmondei, tolerat în vila familiei pentru a i se atribui funcții ancilare. Fostul actor, puțin cabotin, demodat și citeodată cinic este observatorul și comentatorul evenimentelor, lui i se adresează confesiunile, lui i se încredințează secretele, el este ascultătorul lamentațiilor și ambițiilor Edmondei, al regretelor lui Titus, el este confidentul lui Dinu și, în plus, el observă imparțial crizele celorlalți. Alec este un spirit generos și receptiv, capabil să înțeleagă și să-și explice frămîntările surorii, cumnatului și nepotului său, dar intervențiile sale sînt lipsite de eficiență, gestul final al incendierii vilei de la Sinaia a mătușii Olia reprezentînd o pedeapsă simbolică și o ieșire din scenă aptă să satisfacă structura intimă a actorului intrat într-un rol definitiv.

Abilitatea construcției narative conferă romanului echilibru epic, autorul izbutind să concilieze drama individuală cu motivațiile sociale, surprinzînd fenomene și comportamente circumscrise unor tipologii cunoscute, evitînd schematizarea, fapt remarcabil mai ales în privința lui Titus, personajul cel mai expus acestei tentații. Între comprehensiune și ironie, scrisul lui Ovidiu Genaru evoluează fluent, cu o ușurință care are uneori ca efect neglijențe de tipul „ar fi vrut să se îmbrace ca Machiavelli, în frac, înainte de a se așterne la citit clasici". Esențial este însă faptul că personajele sînt desenate în linii verosimile, demersul epic implicînd o reală sensibilitate analitică.

Sultana Craia

* **Ovidiu Genaru : „Iluzia cea mare", „Cartea Românească", 1979.**

critica

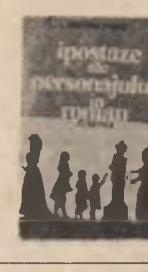

O ipostază a criticii

● **O carte este ceea ce este. A spune că ea nu este așa cum ar fi trebuit să fie (iluzoriu concept!) constituie o gravă eroare metodologică. Și, totuși, trebuie să recunosc că deschizînd lucrarea Herthei Perez*), îndemnat și de titlul atractiv, mă așteptam să găsesc acolo un studiu comparativist, o tipologie (mai mult sau mai puțin formalizată) ori o fenomenologie a personajului românesc. Nu. Studiul autoarei este mai degrabă o plăcută (și adesori instructivă) trecere în revistă a celor mai interesante momente care ar contura evoluția romanului, ca gen, din antichitate și pînă în prezent. Problema personajului constituie un fel de „alibi" pentru o dizertație, dealtfel accordată în vreo anumită tehnică precisă de operațiile asupra destinelor și caracterelor ce populează acest gen literar. De altfel, Hertha Perez ne avertizează chiar de la început: „Istoria romanului nu e altceva decît istoria personajelor sale" (VII). Dacă ceea ce ar fi interesant ar fi reversibilul, înseamnă că putem discuta despre unul, discutînd la fel de bine și în sens invers. Stă în această eventuală obiecție prima care putem înțelege mai exact intențiile și scopurile cărții pe care o discutăm aici.

Din acest punct de vedere nu ne vor mai mira deci lungile divagații despre originile istorice ale romanului, despre ideologiile diverșilor scriitori, despre biografia și mediul social care l-au format. Uneori mai multe pagini îi sînt consacrate autorului decît personajelor sale. Intr-adevăr, este cazul cînd personajul tatăl creatorului este mai interesant decît personalitățile umane pe care el le-a creat. Ideea de bază a tuturor studiilor este aceea că devenirea personajului românesc se înscrie în albia unui evoluționism firesc și nestingherit, fiecare nouă epocă și fiecare nou curent literar adăugînd cîte ceva nou, o nouă viziune ana-litică ori o nouă tehnică literară, pentru configurarea lui. Totul stă sub semnul echilibrului și-al îmbogățirilor succesive: „Cele cîteva exemple oferite mai sus ne îngăduie să afirmăm că modul de a configura personajul romantic comportă nuanțe, tonalități, intensități și maniere felurite. Se observă că romantismul a adus unele inovații prin care a diversificat, în continuare, personajul literar, fără a se abate însă esențial de la conceptiile estetice tradiționale" (p. 111). Dealtfel, există, dincolo de toate aceste interesante discuții asupra romanului și a personajelor sale, o discretă incertitudine în ceea ce privește unghiul de vedere din care criticul abordează materia epică. Discuta el despre personaj ca entitate sferică a unei lumi considerate ca existente (ce face el, de ce face astfel, cum evoluează etc.) sau despre personaj ca proiecție a stilului, ca entitate construită prin anumite procedee literare (cum ni se dezvăluie el, atitudinea scriitorului, structuri lingvistice tipice etc.)?

Vorbind despre romantism și despre realism, Hertha Perez propune cîteva tipologii ale personajului românesc. Astfel, romanticii ar crea ipostazele „visătorului", „geniului neînțeles" și ale „dezabuzatului", scriitorii realiști ne-ar propune profilul „arivistului", „tipului de dandy", „snobului", „ratatului", și al „purtătorului conștiinței civice".

Într-adevăr, se pare că Hertha Perez se mișcă mult mai ușor în cadrele generale și mobile ale eseului, sonă în care divagația și alunecarea printre cele mai diverse tematici și idei îi sînt mult mai prielnice autoarei. Cartea de față este o interesantă și cursivă scriere despre roman.

Mihai Coman

*) **Hertha Perez : „Ipostaze ale personajului în roman", Editura „Junimea", 1979.**

CARTEA DE DEBUT

„Eclipsa" „Embleme"

Și *Domnița Petri* — cu semnificativa ei carte de debut*) — se înscrie în fluxul mai larg al lirismului feminin tînăr căruia îi este proprie tot mai decisivă tentativă de a conferi leit-motivului erotic funcții *pretextuale* de largă cuprindere reflexivă. „Cîntecul inimii" este chemat, așadar, a se sublima în structuri poematice animate de ambiții gnoseologice ce depășesc net cercul limitat al lamentației intimiste. Într-o atare situație, e de la sine înțeles că reușita artistică este condiționată de satisfacerea a cel puțin două exigențe liminare: convingerea fermă că în punctul lui de pornire poemul beneficiază într-adevăr de sursa unor tensionate elanuri afective și inspirata, adecvata implicare a acestor elanuri într-un angrenaj metaforic revelator. Ceea ce am numi procesul de intelectualizare a simțămintelor circumscrise sferei eroticului se realizează tocmai prin această organicitate afectiv-ideatică, relevată de întreaga figurație a poemului. În acest fel, elementul care se reține și impresionează, în ultimă instanță, este imaginea de spectacol ceremonios apt să imprime „suferinței" intim feminine un alt gen de mișcare, anume, unul străbătut de elegiacul atotcuprinzător în ordine existențială: „Vin să te laud, găsesc poarta ruptă. / Ți-am pus în prag sălcii. De mult s-au uscat. / Vin să te-ntreb: încotro am plecat / de am fata-negrită și suptă // Știu cît de-ncet trebuia să ridici / pleoapele galbene, să mă primești în ograda nebunelor mere domnești, / printre fluturi, viței și urzici. // Trebuia să m-aștepți la un vad luminat, / cînd cad snopii sub galbenul cer împărat, / căci ți-am trimis cuvînt pe un greier isteț / din-tr-un veac primitor, păduret // Vadul nu l-am aflat. Bolovanii dospeau / fără gîndul întoarcerii mele în vine, / ape tulburi scobeau sub răchiți, cu rusine, / pești ursuzi din aripe umbros lopătau // Vin să te-ntreb: am mai fost pe alci / cînd e lutul de-un stinjen crescut peste tinda ? / De ce taci, de ce tulburi vineția oglindă ? / de ce nu, de ce pleoapele nu le ridici ? *(La apa)*.

Cum se poate lesne sesiza, discreta „lecție" oferită de domesticitatea naturist-cosmicizantă a unei anume părți din poezia argheziană dă rezultate excelente. Într-alt loc, asprimile virginale, de sorginte argheziană, la rîndul lor, fac corp comun cu momente de „uitare" în tiparele eminesciene: „Să mai veghez pereții în lentă ferecare / pe cînd icoana vieții-mi de mult s-a fost desprins / cum tulburate ferigi pe dale s-au întins /, mărturisind vinzarea vieții pe culoare ? // Nici nu e greu să fii nevinovată sare, / otrava ta cînd turme de ploi demult au lins" *(Datoare)*.

Nu de puține ori, însă, poezia scrisă de Domnița Petri se resimte tocmai în latura figurației metaforice. Este vorba de artificializarea poemului prin aglomerarea de imagini ostentativ căutate și care, evident, nu numai că nu-și vădesc utilitatea ci, totodată, creează impresia unei stîngăcii facilități. Iată, numai o infimă parte din colecția „zicerilor" de această factură pe care le conține volumul: „Atunci deschid fereastra spre sud, *ca o cățușă / pe gleznа tinrtei* / : „îți scriu scrisori cu *tușul curgînd din* *mucate*" : „Ți-am fost *pentru tine* / *tesut* " : „*Mîinile* [illegible] *a acestei clipe*" : „*ceașca* [illegible] : *mîini care mă așteptă rece*" : „*cuvintele rîului bătrîn*" : „*Nu mai știu* [illegible] *a cîta primă literară din* / *cameră toamnei*" : „*Bătrînul cu pași de lapte* [illegible] : „*cenușă ochi de scorbură*" : „*Mîinile cu lumina lină*" : „*Lemne mari în vreche* [illegible] *bătrînă* / *tem-ceri sfinte*" : „*Mîinile ce-alunecau pe gnaduri prea late*" Cititorul curios să afle de unde sînt desprinse mostrele de mai sus, citind cartea, își poate da seama numaidecît de faptul că însăși contextele poematice în cauză, valoric, se situează cu mult sub nivelul posibilităților reale ale tinerei poete. Cînd nu mai incape îndoială față de o poetă capabilă a da la iveală un poem de intrinsec și tulburător dramatism precum cel intitulat *Eli, Eli*, sînt îndreptățiți a manifesta maximum de exigență critică: „Ai zburat, păsări, cu numele / între al doilea și al treilea / cîntat de eroos // Poate sînt din ciocul tău stropul / de apă moartă / și dau izvor. / Și gura pe care o sărut / mă naște o dată, de două ori. / în fiecare odaie devastată / de nesațiul ființelor care s-au / iubit acolo. // Dar a venit astă noapte la tîmpla mea / muntele din care curg. / și pe cel mai înalt vîrf / zvîrle o femeie singură / spre tot ținutul. / care fără mot, fără prietenă / își tot plînge tinerețea. / Nu plînge, n-am zis, / nu plînge, fă un semn, / că învăț, curg / / Dar nu faceau învățul, / fiarele pădurii / învățau de ai treilea oștaș / al cerului".

Volumul *Eclipsa* recomandă încă un nume destul de curînd mai bine cunoscut în „Steaua" unei foarte interesante pleiade de poetesse tinere ce au debutat editorial în ultimul timp.

Nicolae Ciobanu

*) *Domnița Petri* — *„Eclipsa"*. *Editura „Junimea"*, 1979.

Literatura hispano-americană

● **Ceea ce trebuie să remarcăm de la început, respectînd limitele directoare ale sintagmei Literatura hispano-americană*) se referă, deopotrivă la ontologia și deontologia demersurilor interesat de literaturile străine care este profesorul Paul Alexandru Georgescu, autor al cărților **Teatrul spaniol clasic și Arta narativă a lui Miguel Angel Asturias.** Scrisul și întreaga sa activitate de propagare a literaturii hispano-americane la noi implică o interesantă și modernă doctrină a științei criticului de literatură străină, distinctă de o doctrină a valorii. Paul Alexandru Georgescu (membru al Academiei columbiene) tinde spre o „teoria statuarică" a fenomenului literar, refuzînd interpretarea fragmentară, mozaicată, prezentarea panoramică, bazată pe o ordonare „în cuiburi" a autorilor sau prezentarea panoramică direcțională („între două puncte opuse, puteraic marcate" [illegible] conceptual). Depășind gîndirea liniară a acestui critic, comentariile profesorului Paul Alexandru Georgescu sînt tensionate de parametrul gîndirii sistemice. Lecturile sale sînt întotdeauna și **teoria**, pornind „de la schema de lucru și de la conceptele de bază ale teoriei sistemelor" (Bertalanffy, J.H. Milsum, Walter Buckley, Mircea Malița) și de la contribuțiile structuralismului genetic (Lucien Goldmann). Dar dincolo de această „necesară rigoare și exactitate" cu care e comentat fenomenul literar hispano-american în ceea ce are el mai valoros, deci „fondul de aur al literaturii hispano-americane" trebuie remarcată perspectiva criticului, capacitatea ei de a nu raporta impropriu și subordonator o fenomenologie literară autohtonă la tiparele ideale europene. Profesorul Paul Alexandru Georgescu nu-și înăbușe analizele într-un „pat al lui Procust" interpretativ care este orice sistem de referință străin fenomenului cercetat. Combătînd formula „America, roman fără romancieri" propusă de Luis Alberto Sanchez, teza tardivității și a sincretismului, sintezele sale demonstrează că Istoria romanului hispano-american nu poate fi fundată pe conceptul unei palide și tîrzii imitații a paradigmelor europene. Disecția și problematizarea operelor lui Romulo Gallegos, Miguel Angel Asturias, Borges **(Un geometru al visului)**, „plugar harnic și folositor al propriilor născociri") Julio Cortázar, „căutător al umanului", dar mai ales fina analiză **Sabato și structuralismul** sînt modele de interpretare critică în favoarea unei literaturi.

În ce privește analiza la Ernesto Sabato, e simptomatică și lecția de ironie a criticului. Folosindu-se de ultimele noutăți interpretative în materie, Paul Alexandru Georgescu ne demonstrează de fapt, „lipsa de spațiu" a uneltelor critice structuraliste „a încerca să-l prinzi în scheme structuraliste ar fi — și este, efectiv, — la fel cu a turna marea în cochilia unor melci. Se revarsă".

Aceeași revărsare, de data aceasta de natură afectivă, o întîlnim și în paginile de evocare ale unor personalități cunoscute „în carne și oase". Tonul, impasibil, doctoral, retorica de tip „ex cathedra" devin neîncăpătoare. La fel conceptele, unele din ele decalcuri, cu o sonoritate ciudată în limba română, rebarbativă.

Lectura criticului se îmbogățește cu accente confesive, cu mici portrete sentimentale, aproape, și are acea plenitudine pe care i-o dă, dincolo de prietenia cu cărțile mari, proximitatea marilor creatori.

Doina Uricariu

*) **Paul Alexandru Georgescu : „Literatura hispano-americană în lumină sistemică", Editura „Scrisul Românesc", 1979.**

Sinceritatea sonetului

Cartea lui Vintilă Ornaru*) este o încercare temerară de a călăuzi într-o lume plină de frămîntări ritmurile celor mai durabile sentimente. Sonetul, ca orice formă fixă, impune voluntar o limită pe care doar fringind-o se poate trece de la un simplu capriciu de bun artizan la adevărata poezie. Vintilă Ornaru care își trăiește cu o nestingherită generozitate exaltarea ca și melancolia reușește să instaureze acel spectacol frust, oferit întotdeauna de un eros patetic, devenit deja simbolic prin tradiția literară a genului. Sentimental sincer, poetul se lasă copleșit de evenimentele cotidiene ale sensibilității, învăluindule însă permanent într-o aură de idealitate. Aceasta dă totuși uneori impresia de neutralitate, de comentariu exact al întîmplărilor. La celălalt pol, cînd atinge maxime intensități, paradoxal poate, el nu simte nevoia eliberării dintre patimi, căci nu le resimte nici un moment ca o povară extenuantă sau ca o constrîngere

(„Shakespeare a zugrăvit-o-n poezie, / iar eu am întîlnit-o-n stare pură, / într-o controversată creatură, / botar între lumină și stihie! // Viața de apoi e o minciună / și dac-ar fi cum scrie sfînta carte / înclin smerit să cred că nu e bună // și n-o primesc în dar nici după moarte! / Fără iubiri și erezii deșarte / degeaba cornul judecății sună..." **Nu cred**). Evocator liric sau ironic, Vintilă Ornaru tinjește parcă după o candoare inițială irecuperabilă („Dar într-o zi suprema-ntruchipare / cît de firesc avea să se închee: / ca-ntr-o vrăjitorie oarecare, // din ce te-nchipuisem eu, idee / ai coborît în vechile tipare / și te-ai făcut gîlceavă și femee..." **Cînd te-am văzut**). Efortul său atît de omenesc de a păstra nealterate gîndurile, dar și instinctele se concretizează în versuri dovedind o conștiință care s-a decis să sacrifice totul pentru a-și menține limpezimea și optimismul („Nu lăsa viermil să te cotropească / 'nainte de-a intra în slujba lor... / Alungă-i cu o faptă omenească, // din șopru scoate plugul în ogor / ca-nceremenirea-n veci să te găsească / împovărat de munci de viitor..." **Desigur**).

Acela care „galopează desculț prin constelații", îndrăgostit iremediabil de tot ceea ce poate semnifica ființa umană, reflexivă sau în plină efervescență, parcurgînd toate vîrstele cu o egală voință de a înțelege rosturile fiecărui amănunt care îi implică, își rostește însă cu aceeași claritate și temerile („Și am ajuns la vîrsta cea de seară / cînd ziua e din ce în ce mai mică / și cineva tot vine și mi-o strică / și din frumosul ei mă dă afară... // De-un timp mă stăpînește-un fel de frică, / piciorul n-are siguranță-n scară, / și calul de sub mine zboară / și lumea-ntreagă-mi pare inamică..." **La vîrsta cea precară**). După cum se înfățișează unele sonete, putem de asemenea presupune în autorul acestei cărți un baladist ce-și spulberă mărturia în iluzii cenzurate: „E-o vreme cînd mă bîntuie orgolii... / Zăpada purității-n mine plînge: / Napoleon îmi circulă prin sînge / Și sapă galerii ca-n lut sobolii / Un cerc de foc în jurul meu se strînge; / Mi-e sete de elogii, de fotolii, / coroana mea de rege mîi de molii / Mi-o foarfecă-n mandibule nătînge // Fîntîna modestiei iat-o, seacă / Și ce frumos eram cînd era plină! / Prietenii mă părăsesc și pleacă..." **(E-o vreme cînd)**.

Patria, o altă temă de inspirație a poetului, reprezintă pentru Vintilă Ornaru o înfățișare a istoriei prin eroii care i-au menținut mîndria și frumusețile. Simplitatea imaginilor este rezultatul unei atitudini [illegible] cu faptele desăvîrșite ale înaintașilor. Respectul și lauda constituie singura reacție pe care o înregistrează poetul. Ebosele din ciclul **Parîziene** formează un jurnal fidel al rememorării unui traseu parcurs la marginea imaginarului. Dominat încă de impresiile momentului autorul nu pășește în ficțiune, „comemorînd" doar evenimentele. Refuzînd deliberat să-și ordoneze sensibilitatea, amalgamînd crîmpeie culese din gînduri și simțuri, autorul se întrupează într-un cîntăreț hotărît să uite și mode și subtilități poetice în favoarea celei mai directe și cuceritoare comunicări. De obicei, sinceritatea nu este o calitate suficientă poeziei, dar Vintilă Ornaru reușește să anuleze sensul acestei asertiuni.

Andrei Roman

*) **Vintilă Ornaru : „Sonete", Editura Eminescu, 1979.**

VIAȚĂ ȘI LIBERTATE

Fragmente din romanul „TINEREȚEA UNUI EROU" de Petru Vintilă

La orele opt începură lucrările procesului. Dezbaterile aveau loc în sala de mese a unei unități militare, amenajată de circumstanță cu un podium pe care era masa completului de judecată, cu un spațiu încercuit ca un țarc, unde erau aduși [illegible] baionete muncitorii feroviari acuzați și cu [illegible] de bănci pentru public. Erau aci acum cel mult două sute de persoane, civili și militari, [illegible] și virstnici, chiar și cîteva femei. Cei patru tineri, așezați unul lîngă altul, în șir strîns, pe una din băncile de la mijlocul sălii, așteptau liniștiți, fără să-și vorbească, numai ochi și urechi. Între ei, numai Nicolae avea pînă atunci experiența unui proces politic și privea în jurul său fără emoție, deși cu o vădită și calmă curiozitate, de om deprins să învețe cîte ceva mereu din fiecare nouă întîmplare. Ceilalți trei erau palizi și o privire atentă putea descoperi o [illegible] tensiunea psihică tăcută și tenace la care erau supuși.

Intîi fură introduși acuzații, care își ocupară locurile în spațiul păzit, pe cele cîteva bănci de lemn. Nici unul dintre ei nu părea înfricoșat. Se uitau curioși spre publicul din sală, ca și cum, în cea mai perfectă liniște sufletească, doreau să afle în public fețele cunoscute. Șase jandarmi cu carabinele la picior îi păzeau impasibili. Se uitau din cînd în cînd la cei pe care îi păzeau, dar ei înșiși stăteau țepeni, ca niște statui de piatră și un psiholog putea ușor să-și dea seama că nu erau în apele lor, fie că trebuiau să păzească niște oameni despre care li se vîrîse în cap ideea că erau cu deosebire primejdioși. De că, oameni de la țară, simpli și neobișnuiți în [illegible] eroiul vieții, erau pur și simplu înfricoșați de [illegible] adevărului la care luau parte ca [illegible] paznici. Nu se mișca o fibră pe fețele lor arse de soare și clipeau din ochi cu o teamă adîncă și tăcută pe care nu puteau în nici un fel s-o ascundă. Păreau cu deșăvîrșire străini de semnificația [illegible] arătau în ciuda împrejurărilor grele în care se găseau, niște fețe infinit mai puțin îngrijorate de soartă, că se aplecau unul spre altul spre a-și spune în șoaptă cîteva cuvinte și că [illegible] chiar să zîmbească spre cele cîteva persoane cunoscute din sală. Între ei, unul avea o mustață neagră și o privire melancolică, deși foarte agera și pătrunzătoare. Rotindu-și privirea asupra publicului din sală se opri mult pe [illegible] lui Nicolae, singurul din cei patru adolescenți pe care îl cunoștea. Îi zîmbi ușor, clipi din ochi și făcu o mișcare imperceptibilă cu capul, ca un semn de recunoștință și aprobare. Nicolae roși într-o clipă și răspunse la salut cu un zîmbet încurajator. Exact în clipa aceea își făcu apariția completul de judecată al Curții Marțiale. Erau cu toții ofițeri superiori, gravi, țepeni, plini de importanță, încărcați de epoleți și decorații și cu cîte o leduncă de mătase în curmezișul tunicilor albe, de vară. Era o zi de depoziții ale martorilor apărării și completul de judecată știa că nu va fi defel ușor să ducă la bun sfîrșit acel program deosebit de dificil. Avocații apărării, patru sau cinci la număr, așteptau în primul șir de bănci, cu dosare voluminoase în brațe și chiar numai apariția acelor acte constituia o amenințare potențială pentru tribunal. Președintele Curții Marțiale își aruncase din prima clipă privirea întunecată și amenințătoare spre grupul avocaților apărării, zăbovind cu îngrijorare vădită asupra dosarelor și servietelor lor voluminoase, ca și cum în fiecare stătea ascunsă o bombă cu explozie întîrziată. Totuși, ședința trebuia deschisă și președintele Curții Marțiale, ridicat în picioare, după ce își privi camarazii cum se foiau cu suficiență în scaune, aranjîndu-și hîrtiile cu care veniseră în sală, rosti cu un glas spart, ca de om venit aici direct de la un chef sau după o noapte de nesomn :

— Domnilor, deschidem cea de-a patra zi a dezbaterilor. Ieri am fost nevoit să evacuez publicul din sală din cauza agitației pe care a încercat la un moment dat s-o producă. Doresc să atrag atenția publicului că astăzi sînt decis să reprim de la bun început orice încercare asemănătoare. Aici e vorba de destinul țării și nu voi ingădui ca acest destin să fie pus în joc nici măcar o singură clipă. Așa cum s-a anunțat la sfîrșitul dezbaterilor de ieri, pentru a dovedi tuturor cercurilor din străinătate că procesul se desfășoară în limitele celei mai perfecte legalități, în spiritul constituției noastre democratice, astăzi va avea loc audierea martorilor propuși de apărare. Înainte de a trece la chestiunea de fond, doresc să știu dacă apărarea are vreo întrebare de pus în legătură cu procedura.

—. Da, eu am de pus o întrebare, zise imediat, ridicîndu-se în picioare, unul din avocații apărării. Era un bărbat înalt, zvelt, destul de tînăr. Nu părea să aibă mai mult de treizeci — treizeci și cinci de ani. Îmbrăcat într-un costum de șantung alb, cu o cravată roșie ca focul, părea un om de o rară distincție, cu o ținută de mare hotărîre și demnitate, care impunea chiar și Curții Marțiale.

— Aveți cuvîntul, zise președintele Curții Marțiale, dar adause imediat, cu un evident simț de precauție : ceea ce vă rog să rețineți de la bun început este faptul că nu vă dau cuvîntul pentru pledoarie, nici pentru un discurs de propagandă, ci numai și numai pentru ridicarea unei singure chestiuni : fie pentru o simplă întrebare, fie pentru ridicarea unei obiecțiuni de formă juridică. Sînteți avocat și sper că înțelegeți exact precizarea mea.

— Vă rog să fiți liniștit, domnule președinte, deoarece într-adevăr nu intenționez decît să ridic două chestiuni de procedură.

— Să le auzim, zise președintele Curții, grăbit să-mi me introducerea care îl plictisea, ori pur și simplu îl agasa și îl neliniștea.

— Domnule președinte, zise avocatul. Se află aici, în Craiova, de trei zile, o delegație de muncitori și de juriști francezi, de mare prestigiu în Dreptul internațional. Ei locuiesc la hotelul „Minerva" și, deși în limitele celei mai înalte concepții juridice, declarînd că vor să fie doar niște observatori neutri și imparțiali, nu li s-a ingăduit accesul în sala procesului. Domnia voastră, chiar adineauri, ați declarat solemn și mărturisesc că v-am aplaudat imediat sufletește, repet, ați declarat că doriți să dovediți opiniei publice internaționale că procesul se desfășoară în limitele celei mai perfecte legalități.

—Am înțeles, îl întrerupse președintele Curții. E clar ce chestiune ridicați.

— Și-atunci, dacă e atît de clar, ce intenționați să faceți, pentru ca să nu fie nici o discrepanță între declarația dv. de principiu și modul în care se desfășoară procesul ?

— Din interese superioare de stat, în analiza cărora nu e cazul să intrăm, Curtea Marțială respinge prezența oricăror observatori străini la proces. A doua chestiune care este ? întrebă președintele grăbit să treacă rapid peste acest incident de rutină procedurală.

— Doresc mai presus de orice să-mi exprim, în numele apărării și al normelor democratice elementare, protestul cel mai hotărît în fața acestei hotăriri.

— În acest caz, domnule avocat, renunț să mai ascult a doua chestiune. Vă rog să vă așezați. Cu asta, intrăm în fondul dezbaterilor. Să fie introdusă martora Floarea Bolocan.

Aprodul, un plutonier major de jandarmi care părea că se sufocă în uniforma sa de postav kaki, introduse martora în sală. Era o femeie în doliu, slabă, cu ochi negri și încercănați care parcă ardeau. Arăta ca o ființă aeriană, buimăcită de austeritatea sălii de judecată, dar pe măsură ce înainta spre locul ce i se arătase și unde urma să-și depună mărturia, ținuta ei tristă căpăta o demnitate justițiară aspră și neinduplecată, care îi făcu pe ofițerii din completul de judecată s-o privească subit neliniștiți, ca și cum ei înșiși deveniseră într-o clipă copii și se găseau dintr-o dată în fața propriei lor mame. Cel dintîi își reveni în fire președintele Curții. Privind-o bănuitor și negru pe sub sprîncenele sale stufoase, președintele începu s-o întrebe cu un ton sever,

— Dacă așa-i vorba, atunci cer să fiu arestat și eu.

— Pentru ce să te arestez și pe dumneata ? [illegible] președintele cu ochii holbați de uimire.

— Pentru că mă solidarizez cu declarația tovarășului meu, pentru că luînd apărarea tovarășilor care au condus greva și pe care i-ați [illegible] în lanțuri, ne apărăm poporul.

— Ei bine, îți fac pe plac ! Ești și dumneata arestat ! izbucni plin de furie președintele.

— O să arestați cam mulți, domnule președinte, se ridică brusc și spuse niței ironic cel de-al treilea tînăr.

Apoi se ridică ultimul dintre ei și rosti cu ascul cel mai simplu din lume :

— Nu-mi pot părăsi nici eu tovarășii, dar vreau să vă spun că n-aveți atîtea lanțuri și [illegible] ca să viriți în ele poporul întreg.

— La arest cu ei ! începu să urle președintele Curții, ridicîndu-se în picioare.

Ocolise masa lungă a completului de judecată și venise pe podium, în față, ca un conferențiar nervos și sangvinar. Abia acum se vedea că, ofițer de cavalerie fiind, avea picioarele strîmbe și făcea pași spasmodici, mișcîndu-se [illegible] ca crab enorm și obez. Avea o față puhavă [illegible], acoperită cu o spuzeală de pete roșietice, iar pleoapele inflamate îi umflau ochii, [illegible] un aspect respingător de broască infumată. Numai părul sur, des și țepos ca o perie de sîrmă, îi dădea un ciudat și nepotrivit aer de om hotărît. Vorbele ce le rostea acum, bubuitoare și răgușite, săgetau în stînga și în dreapta spre completul de judecată, spre boxa [illegible] spre banca apărării, spre masa comisarului regal, în sfîrșit spre sala întreagă, gesticulînd cu pumnii strînși, amenințînd și implorînd, [illegible] și blestemînd, ca și cum vroia [illegible] să-i strivească pe toți cei [illegible]. Dar, efectul căutat instinctiv se dovedi contrariu celui scontat, fiindcă însuși comisarul regal zîmbi cu un dispreț repede stins într-o tristețe descurajată. Președintele Curții era singurul om din sală care nu-și putea da seama cît de ridicol era.

Cei patru tineri fură totuși arestați imediat, iar publicul din sală fu amenințat că va fi evacuat dacă se va auzi măcar o muscă în timpul dezbaterilor.

Neobișnuita întîmplare petrecută în cursul dimineții la Curtea Marțială avu un ecou rapid și larg în oraș. Cei cîțiva reporteri ai ziarelor din Capitală se grăbiră să relateze despre incident, transmițînd redacțiilor prin telefon și telegraf filmul senzațional al întîmplării. La masa de prînz, în restaurantul de la parterul hotelului „Minerva" delegații străini veniți la Craiova pentru a urmări procesul ceferiștilor, dar rămaseră le fusese interzisă intrarea în sala de judecată, erau puși acum în cunoștință de cauză cu întîmplarea aceea atît de puțin obișnuită prin insolitul ei, dar mai ales prin curajul și cutezanța celor patru adolescenți. Delegații străini și gazetarii români, nu încetau să-și puncteze comentariile și impresiile cu exclamații largi :

— Extraordinar ! E pur și simplu fantastic !

Cu toții aflară apoi că adolescenții se aflau transferați sub stare de arest la parchetul Tribunalului Dolj și că a doua zi chiar, urma să aibă loc, după o procedură de urgență, judecarea lor. La Tribunalul județean, instanță penală civică, nu mai putea fi vorba de interdicția publicului de a intra în sală, astfel încît, a doua zi, delegații străini, fremătînd de nerăbdare și curiozitate, se aflau deja acolo în momentul cînd completul de judecată începu procesul. Acesta luă de la început o turnură imprevizibilă. La anunțul judecătorului că, date fiind împrejurările în care s-a deschis acțiunea publică împotriva celor patru inculpați, ei vor fi apărați din oficiu, din sală se ridică un bărbat cu o ținută romantică și focoasă care declară pe un ton decis :

— Cer cuvîntul, domnule judecător.

Acesta, cunoscut de către judecător, fu întrebat :

— În ce chestiune, domnule Cocea ?

— Exact în chestiunea anunțată de dumneavoastră.

— Aveți cuvîntul.

— Onorat complet de judecată, în situația în care cei patru tineri n-au decît un apărător din oficiu, și cum, fără să-l jignesc pe onorabilul meu coleg de breaslă, trebuie totuși spus că apărătorii din oficiu nu pot cunoaște chestiunea în fond și nici nu au un motiv temeinic de a-și pune în joc toată arta și capacitatea lor juridică, doresc să vă anunț că am hotărît să preiau apărarea acestor tineri.

— Dar bine, domnule Cocea..., încercă să-l oprească din vorbă președintele tribunalului.

— E bine, domnule președinte. Este chiar foarte bine, deoarece eu am fost prezent în cursul dimineții de ieri la așa-zisul incident petrecut la Curtea Marțială și pot fi în deplină cunoștință de cauză nu numai apărătorul acestor tineri entuziaști și curajoși, dar chiar și martorul lor.

Președintele completului de judecată se consultă cu glasul scăzut cu cei doi judecători care îl asistau, apoi anunță că incidentul ridicat de avocatul N. D. Cocea din București se admite și că „dumnealui va fi apărătorul din oficiu al celor patru inculpați".

De aici încolo însă, citind procesul-verbal de arestare, textul prolix al actului de acuzare, ca și declarațiile celor patru inculpați, judecătorul însuși fu nevoit să constate că nici un articol din codul penal nu fusese încălcat, că nici unul din capetele de acuzare nu putea fi reținut fără a se acuza tribunalul pe sine însuși.

Obiecțiunile clare aduse de Cocea în legătură cu vicille de fond și de formă ale actului de acuzare, transformară repede procesul într-o cauză pierdută pentru autoritatea pretins lezată. Nici chiar împotrivirea violentă a procurorului care căuta mereu să atragă atenția tribunalului că, deși minori, cei patru tineri s-au dovedit a fi niște periculoși agitatori comuniști, nu reuși să reașeze procesul pe direcția dorită de el. Cocea îi dezarticulă idee cu idee modul său defectuos și abuziv de interpretare a legii. În același timp, cei peste o sută de tineri prezenți în sală, răsplătind tot timpul cu mari aclamații și ropote de aplauze [illegible] incisivele luări de cuvînt ale avocatului Cocea, cît și declarațiile celor patru inculpați, arătau clar că o hotărîre de condamnare risca să aprindă străzile orașului cu spontane și primejdioase manifestații. Tribunalul sfîrși prin a-i pune în libertate pe cei patru adolescenți, specificînd în hotărîrea sa că ei trebuiau să părăsească imediat orașul spre a se reîntoarce la București. A doua zi, organele de siguranță din Craiova expediară la Ministerul de Interne, la Siguranța Generală a Statului, ca și la Prefectura poliției Capitalei o notă redactată în termeni de o severitate seacă și rece, care nu prevestea nimic bun și liniștitor pentru cei patru tineri : „Vă semnalăm — se spunea în nota aceea — în vederea luării măsurilor de rigoare, pe comuniștii Nicolae Ceaușescu, Vasile Gabor, Vasile Pogăceanu și Ion Brad, care, făcîndu-se vinovați de adunare de adeziuni de solidaritate a muncitorilor cu ceferiștii condamnați în procesul de rebeliune, au fost deferiți parchetului Tribunalului din Craiova și apoi puși în libertate, după care s-au întors în Capitală".

Realitatea era că, într-adevăr, îndată după eliberarea lor, au fost conduși de doi gardieni la gară și urcați în primul tren care pleca spre București. Era un tren personal care oprea în toate stațiile și sosea în Gara de Nord tîrziu după miezul nopții. Agentul civil pus a-i supraveghea în tot timpul călătoriei nu avusese de raportat nimic deosebit. Spunea, în nota ce-o redactase profesional, că pe întreg parcursul, cei patru tineri n-au luat legătura cu nici o persoană străină, și că, singurul lucru demn de semnalat era faptul că nu dormiseră nici măcar o singură clipă, vorbind între ei despre chestiuni a căror natură agentul n-avea cum s-o cunoască.

În ziua următoare, în vagonul-restaurant al trenului simplon care se îndrepta vertiginos spre București, din gara Craiova se urcaseră două persoane. Erau avocatul Cocea și judecătorul Grecescu. Cocea, în jur de cincizeci de ani, avea o față tăiată în linii severe și inteligente, dominată de o frunte înaltă și înconjurată de un păr sîrmos, mereu răzvrătit, ca o coadă de păun. Fusese coleg de facultate cu Grecescu și amîndoi proveneau din familii vechi și renumite, unul fecior de general, celălalt fecior de moșier. Amîndoi, atrași de mișcarea democratică, manifestau o profundă simpatie pentru principiile democratice, pentru dreptate. Dacă N.D. Cocea era radical în manifestările sale publice, ca director de ziare și reviste, ca polemist temut și nemilos cu adversarii, Grecescu era în schimb infinit mai prudent și ponderat. Poziția sa în societate, și funcția sa de judecător nu-i ingăduiau să depășească un anumit prag. Înscris în partidul doctorului Lupu, făcînd parte din comitetul central al acestei formațiuni politice, Grecescu reprezenta o figură proeminentă în societatea craioveană și nu numai acolo. Cu cîteva luni în urmă fusese ales în Comitetul Național Antifascist, nu luase parte încă la nici o întrunire a comitetului din care făcea parte și Cocea, iar acum mergea la București pentru prima reuniune, dar și pentru a protesta în fața doctorului Lupu în legătură cu hotărîrea neașteptată a acestuia de a-și contopi partidul cu partidul național-țărănesc al lui Maniu, Mihalache și Madgearu.

Acum, așezați la una din măsuțele vagonului-restaurant, față în față, cei doi vechi colegi și prieteni își povesteau aventurile vieții, își rememorau întîmplări de mult trecute, el pe tonul său dovedind un mare echilibru interior, iar Cocea cu aerul unui satir clocotind de energie și sănătate, acoperind însă totul cu o poleială de ironie și dispreț suveran.

— Nicușor, îi spuse Grecescu la un moment dat. Îți amintești faimosul tău proces de „les majestate"... ?

— Care din ele ?

— Cel din 1923, de la Craiova.

— Ah, da, cînd nu eram încă magistrat, ci numai avocat. M-ai apărat bine, m-ai apărat curajos, deși ți-am spus că totul e zadarnic și că blegul de Nando mă vroia pus la saramură. Ceea ce s-a și întîmplat.

— Ei bine, dragă Nicule, nu despre eșecul meu de la întîiul proces politic în care am pledat vroiam să-ți amintesc, ci altceva.

— Ce anume ?

— Ieri, adolescentul acela, Nicolae Ceaușescu...

— Grozav flăcău !

— Mi-a amintit de atitudinea ta neînfricată de la procesul din 1923. Comisarul regal îți spunea ironic și sfidător că nu se va mai naște nici un radical și nici un comunist în România. Ei bine, ieri, în timp ce conduceam dezbaterile, mă uitam la cei patru adolescenți. În 1923 ei erau copii, nu erau probabil nici măcar în clasa întîi a școlii primare, ci iată că prevestirea acelei domnișoare Lenormand care era ofițerașul încorsetat ce-o făcea pe comisarul regal, este infirmată de istoria în mers.

— Nu în mers, ci în marș, Grecescule! exclama Cocea rizînd cu poftă.

Grecescu continuă fără a lua în seamă replica lui Cocea :

— Vezi, un magistrat trebuie să fie în egală măsură nu numai un jurist, ci și un psiholog avizat. N-am stat niciodată în banca acuzaților, dar totdeauna cînd am văzut acolo oameni clocotind de un curaj ce mi se părea nesăbuit, m-am întrebat de ce nu acționează asupra lor frica de pedeapsă, spaima de moarte?

— E simplu ca bună ziua, Grecescule: setea de viață și libertate este totdeauna mai tare decît teama de moarte. E firesc să fie așa. Altfel, omul pierea de pe fața planetei cu mult înainte de a intra însingerat, dar triumfător în istorie, înainte de-a născoci focul și toporul de silex, înainte de-a îngăima primul cuvînt. L-ar fi nimicit trăznetele și inundațiile, flarele sălbatice și gerul, foamea și bolile.

— Frumos spus ! Se cunoaște condeiul de gazetar și de scriitor !

— Acum vorbesc, nu scriu, dar ar merita să-mi fac o dată timp măcar cîteva luni, să mă izolez în căsuța mea de la Sighișoara și să scriu eu adevărata istorie a umanității. De cînd eram elev de liceu și frecventam cercul socialist din strada Sfîntul Ionică, întrunirile romantice de la grădina Sotir, sau petrecerile de Armindeni la Brotăcei, în Florească, m-a frămîntat gîndul că omul de la apariția sa pe pămînt a fost un comunist avant la lettre. Proprietatea comună domina viața obștei. Pe urmă au apărut proprietarii de vite, sclavii rezultați din lupte și de aci încolo inegalitățile de rang și avere s-au ținut lanț împotriva firii umane, împotriva setei sale de egalitate și libertate.

— De ce nu asterni ideile astea pe hîrtie ? întrebă Grecescu.

— Fiindcă înaintea mea le-au rostit alții : Rousseau, Marx, Engels...

Peste două zile, într-un apartament spațios și chiar elegant, situat într-un bloc din strada Vasile Lascăr, avu loc ședința Consiliului Național Antifascist. Grecescu trăsese la Athenee Palace și convenise cu Nicușor Cocea ca acesta să vină și să-l ia de la hotel.

La ora fixată, Cocea era în holul elegantului hotel și-i telefona de la biroul de recepție amicului său care se afla în cameră. Apoi porniră pe jos spre strada Vasile Lascăr. Au ajuns la sediul Comitetului Național Antifascist după începerea ședinței. În vastul salon al apartamentului erau în jur de cincizeci de oameni. Între ei o singură femeie, avocata și cunoscuta activistă pentru drepturile femeii, Ella Negruzzi, fiica scriitorului junimist. Fascinat de elita Capitalei, ca orice provincial, Grecescu avu surpriza să recunoască în asistență cîteva figuri notorii din cercurile politice, universitare și artistice ale Capitalei : Dem. Dobrescu, Gh. Costa-Foru, Paul Bujor, Iosif Nădejde, Iorgu Iordan, C. Rădulescu-Motru, Petre Constantinescu-Iași, Ion Peretz, George Caranfil, Victor Eftimiu. Cei doi, Cocea și Grecescu, se așezară pe două scaune libere aflate lîngă perete, în dreptul unei oglinzi de mari dimensiuni și care dădea salonului, reflectîndu-l în apele ei lucioase, o adîncime neobișnuită, dar pe care de fapt n-o avea. Tocmai vorbea un bărbat în vîrstă, cu o voce stinsă și cam fonfoită, fapt pentru care, ca să-l înțeleagă, asistența stătea într-o tăcere încremenită. Bătrînul, desigur un universitar, făcea un istoric al mișcării fasciste într-un stil didactic, plin de citate și pe un ton monocord, fără nici o intonație. Nu ridica și nu cobora glasul, citindu-și textul ca pe o conferință anodină la Ateneu. Cînd ajunse în sfîrșit la ultima filă care îi tremura între degetele subțiri, asistența avu un sentiment de ușurare. Profesorul Constantinescu-Iași care conducea ședința îi mulțumi conferențiarului pentru documentata sa expunere, propuse celor cîtiva gazetari să decidă publicarea ei în foiletonul unuia din ziarele bucureștene, apoi, după o privire fugară pe-o bucățică de hîrtie pe care își făcuse cîteva însemnări, spuse, ridicîndu-și fața spre asistență :

— Domnilor, vă propun acum să ascultăm expunerea unui reprezentant al celei mai dinamice organizații democratice de tineret. Din motive pe care mulți dintre cei de față le înțelegem și, desigur, că le aprobă, nu îi voi da numele. Îl rog pe vorbitor să poftească în față, spre a-și face expunerea.

Modul misterios și neobișnuit în care faimosul profesor ieșean făcu prezentarea tînărului vorbitor produse de îndată o ușoară mișcare de rumoare și curiozitate. Cei mai virstnici, ale căror fotografii sau caricaturi apăreau zilnic în gazete și reviste și a căror identitate nu putea fi tăinuită nici chiar în cele mai banale împrejurări, se foiră în scaunele și fotoliile lor. Mișcări repezi de ochelari fixați la ochi, întoarceri curioase de capete în stînga și-n dreapta, mici șoapte interogative și aprinse de curiozitate, dădură timp de cîteva secunde întregii asistențe o stare de ușoară agitație. Ea fu repede stinsă în clipa cînd din fundul salonului, din dreptul unei svelte coloane de marmură se dezlipi un tînăr care nu avea nimic spectacular în el. Nici înalt, nici spătos, nici măcar desemnat exact drept tînăr, deoarece era mai degrabă un adolescent, misteriosul personaj se apropie cu pași siguri de masa unde, zîmbindu-i cu încredere și simpatie, îl aștepta în picioare profesorul Constantinescu-Iași.

— Dumnezeule, exclamă în șoaptă Grecescu, apucîndu-l de brat pe Cocea. Bine, dar acesta-i proaspăta mea cunoștință de la Craiova. E Nicolae Ceaușescu !

— Ei, da, zise Cocea cu buzele apropiate de urechea lui Grecescu. Iată un tînăr pe care, orb dac-ai fi, l-ai putea recunoaște chiar și într-o imensă masă de oameni.

De la primele cuvinte rostite se văzu limpede că adolescentul mînuia ideile de o manieră limpede și logică, presărînd ici-colo cîte un proverb sau un citat eminescian reprodus din memorie, arătînd în totul a fi un om pasionat pînă la incandescență de o mare și sacră idee. Începuse foarte deschis, cu o confesiune a cărei francheță îi cuceri de îndată pe toți cei de față. Spusese :

— Deși mi-ați putea reproșa că sînt mult prea tînăr ca să înfrunt probleme atît de vitale nu numai pentru poporul român ci pentru întreaga umanitate, și mă grăbesc a vă mărturisi că în ianuarie trecut am împlinit saisprezece ani, sînt dator să vă spun că de mic copil m-am călit și am învățat la școala vieții și că la această școală grea, unde căderea la un examen poate să însemne temnița sau chiar moartea, la această școală grea continui să învăț. Mă uit la cei mai virstnici dintre dumneavoastră cu un îndoit sentiment de respect și fericire. Întîi pentru că vă cinstiți senectutea și știința aflîndu-vă în primele rînduri ale luptei antifasciste, iar în al doilea rînd pentru că prin munca și gîndirea dumneavoastră deosebit de prețioase faceți ca legătura tradițională dintre generații să fie continuă, să nu se întrerupă nici un moment. Nu mai mult decît zilele trecute, agențiile de presă din întreaga lume au difuzat știrea macabră că Hitler și-a ucis zeci dintre acoliții săi. Cînd un lup e bolnav sau rănit, haita întreagă sare asupra lui, însetată și orbită de sînge. Un om ce s-ar declara indiferent sau neutru, ar putea spune că o astfel de crimă intre asasinii de profesie nu-i poate interesa. Nimic mai fals ! Asasinii fasciști pregătesc întregii omeniri o perspectivă de moarte și suferință atroce. Hitler, fascismul în general ca ideologie obscurantistă și inumană, și-a dovedit încă o dată cruzimea sa. El se demască în fața întregii lumi civilizate ca un cioclu singeros al culturii, al dreptății și egalității între națiuni, al dorinței sacre a întregii umanități de a trăi în pace și colaborare, în cultul marilor valori etice și morale. Aruncînd pe foc mii de cărți prețioase din bibliotecile universităților de la Berlin, Koln și Heidelberg, Hitler se arată în adevăratu și amenințătoarea sa înfățișare, aceea de vrăjmaș jurat al omului și culturii, al libertății de opinie, al democrației. Noi muncitorii ne cutremurăm de revoltă nu numai atunci cînd incercăm să rupem lanțurile robiei și mizeriei în fabrici, ateliere, cazărmi și pe ogoare. Noi ne ridicăm la luptă cu aceeași putere și atunci cînd e vorba de liniștea și climatul creator al bibliotecilor, laboratoarelor și sălilor de cursuri universitare. Nici un savant din lume, nici o carte prețioasă din bibliotecile lumii, nici un artist aplecat cu pasiune pe instrumentele artei și vocației sale nu vor putea scăpa de urgia fascistă fără ajutorul de nădejde și hotărîtor al clasei muncitoare, fără unirea tuturor forțelor vii ale fiecărui popor în parte...

Tablou de Constantin Piliuță

Fiul cel mai iubit al patriei

Patria se sprijină pe umerii noștri,
Patria este pămîntul străluciter
Cetățile dacilor
Cetățile sufletului nostru.
Construim ziua de mîine
Precis trasată
Pe hărțile patriei.

În acest ianuarie plin de zăpadă
și grîu
Îl sărbătorim pe Fiul cel mai iubit
al Patriei
Cel care veghează asupra
destinului nostru de aur.
Nici un munte nu are măreția
monumentului
Pe care i l-am închinat
În sufletul nostru.

Mara Nicoară

Urare

Vin virstele din zarea altor calendare,
Mereu soseste timpul la poarta carpatină,
E tot mai multă viață în oameni ; pe lumină
De larg, oleacă timpul spre zarea viitoare.
Cu cît soseste timpul și se depune-n noi,
Mai tînăr ne e pasul ce urcă peste creste,
Eroul națiunii, mereu, mai tînăr este,
Acum în prag de virste și cincinale noi.
În fiece secundă se-nfăptuie o țară,
Sub gîndu-i plin de soare, sub vorba dreaptă-a
lui,

Și timpul veșnic curge, născindu-se-n statui,
Mult mai adînc e glocul secundei ce mă ară.
Vin virstele pe schiuri, la noi, în calendare,
Dar lîngă toate cîte în lume virste sînt,
A Lui e virsta țării ; un milenar pămînt,
În virsta lui aduno semința roditoare.
Să ne trăiască veșnic și-n frunte să ne fie
Acel ce veșnic este un strămoșesc destin,
Să ridicăm paharul cu largul zării plin,
Să ridicăm paharul umplut cu omenie...

Ion Văduva-Poenaru

A PATRIEI CINSTIRE

VIRGIL CARIANOPOL

Cutezătorului

Omagiu se cuvine acestui fiu al țării
Ce ia în brațe munții luptându-se cu ei
Ce face ca lumina să-i lumineze glia
Și patriei îi pune ca nimenea temei.

El stă acolo unde sînt viscole de veacuri,
Acolo unde nu e odihnă nici un ceas —
Însă rămîne tatuși și drept întotdeauna,
Dar și scut țării sale la fiecare pas.

Cutezător, el suie pe vîrfuri mari de daruri
Și împlinește visul acestui neam setos
Și de dreptate sfîntă, dar și de libertate
Și de un Mîine încă mereu mai luminos.

Să-i fie viața, viață de-a pururea luminâ
Și împlinirea dreaptă, așa precum o vrea.
Să fie veșnic tînăr, istoria s-o știe,
Să meargă spre aceeași strălucitoare stea.

Avem o țară nouă, o inimă de aur,
Atîtea ce sub ochii de astăzi se-mplinesc.
Rămînă să conducă partidul totdeauna,
Trăiască pentru neamul și visul românesc!

NICOLAE ARIEȘESCU

Crezul nostru

Conducător iubit, tu înălțare
iubirii noastre sfinte de mosie,
pămîntul țării fie-ți dorul sfînt
și grîul pururi rana din cîmpie ;

părinții nostri-aicea odihnesc
și le-nchinăm în veci de veci altare,
noi n-am rîvnit alătarea de alții
și n-am călcat, însingerînd, hotare ;

ne-am cîntărit și grîul și pămîntul
cu palme bătucite, de țărani,
și-am scormonit în munți aurării
pe-acest pămînt, de două mii de ani ;

am întocmit dorința dreaptă nouă
cu pieptenile arele la hotare,
ciobani din munți, cobaritori cu veacul
învălmășiți prin turme de mioare ;

noi țară n-am cersit și nici slugos
prin veac n-am călcîiat, tîrîndu-ne,
ci-am înțelenit nici iubirea-ți sfîntă,
noi, cei chemați să rostuim comori ;

Conducător iubit, tu înălțare,
n-am dat credința noastră nimănui,
ci pace înțelenit-am la hotare
și n-am vîndut nimic, oricînd, oricui ;

de ni s-au scurs ardoile-n zăvoale,
ni s-au înverzit cu-acest nălucă,
cu doinele și Pușile de moci
și tot ce zămislim într-un cuvînt ;

dar azi, prin munca noastră înfrățită,
Dorința ta fu ime și înălțare :
Noi, de din munți în Dunăre cea mare
Iubit conducător, îți închinăm cîntare !

HORVATH DEZIDERIU

Omului și Țării

Țîșnesc din mine cuvintele
Simple, dar calde,
Ca șuvoiul de apă
Ce izvorăsc din pămîntul fertil al Țării,
Sălțind spre soare,
Aducînd vieții carate de lumină.
Cuvintele mele și cuvintele noastre
Se contopesc în șiraguri de nestemate
Să-și ia zborul fierbinte
Spre Omul care înalță cu noi
Temelii de ziduri,
Coloane fără sfîrșit
Și porți ale sărutului,
Pe care le așezăm zilnic pe fruntea acestui pămînt.
Omul acesta cu fruntea
Aureolată de razele zilelor fierbinți de muncă
Și de strălucirile bunăstării
A venit din istoria noastră
Să făurim împreună,
Prin îndrumarea lui, culorile primăverii,
Trecînd dinspre zare în zare.
Slăvită ne este Țara și slăvit e acest nume
Ce s-a înscris pe veci
În gîndurile și faptele noastre de bine !
Laudă Omului Țării
Și laudă aliei, care a plămădit
Acest fruct prețios, al vieții.

DIM. RACHICI

Carpați

cu inima curată

Vegheați, Carpați albaștri, cu sufletul de dor
Pămîntul din cuvinte rodind nemuritor.
El ne-a născut pe pragul credinței din străbuni,
Prin el rostim lumina — fii ai luminii, buni ;
Prin el ni-i frate rîul, el ochiul ni-l aprinde,
El orișiunde-n lume ni-i stea și ni-i merinde

Vegheați. Carpați de doină, cu inima curată,
Cea mai frumoasă limbă ce s-a rostit vreodată.

CONSTANTIN ATOMII

Gînd pentru

constructorii țării

Acestor oameni ce cuprind văzduhul
Cu zvelteie și albaștri cîntări
Înălțîndu-și în ei de mii visurile
Cu oțelurile și grîu și viscofir,

Acestor oameni ce ridică lume
Cu zeci și zeci de trepte tot mai sus
Lucrînd lîngă lucrări noi ce pornesc
Cînd trupul zilei moare în apus,

Acestor oameni care-aleargă din cale
A'lese doar inspre metre lor
Zidind, apoi, semeț, înălțătoarele
Pentru prezent și-un veșnic viitor,

Acestor oameni mîndră-e cetatea
Să le-nălțăm sub arc de curcubeie
Coloane de supremă demnitate
Scrînd pe ea o vremii epopee.

M.N. FLORIAN

Cîntec

stau palmele de lupte-alese
pe pîlpîi iarnă ca mieroa-o albină
sfîșiind în inimi ca [illegible]
cerșesc de pîine cerșesc de tăină

[illegible]
e inimă de neam lucind înel
pe-al patriei degel pe-a istoriei emisă
găsindu-și universul mărginile-n el

unde din icoane o pasăre ruptă
ca o cîmpie de zale ca o cîmpie
lesnită din vini subțiată de luptă
dar rădăcină neamului rămasă

arde-n sînoare-a istoric dură
lujeri de ime pe ime de nesomn
cîmpia pămîntului o-n-coroană cerească
de aripi trecute din pămînt în om

[illegible]
a oamenilor lui hore a cupolei [illegible] mihai
cînd peste-o visului lor izbăvire
ninge cu-etnografia lucrare de grai

ulcioarul dumitrii gîlgîie prin ane
cum gîlgîie tăinuș-o cuvînt
Și-n ionienie semințe bicolore
se deschină calde sub pămînt

cîntări de neștiință cuviș foc
înmulți și omului din ei
în patrie zare în loc
de inimă are-un porumbel

ADRIAN FRĂȚILĂ

Învelișul patriei

Învelișul patriei e o deschidere aidoma ochiului
În care se-oglindesc pămînturi pline de rîuri
Și mereu lumină, în zile de seamă
Le dă un tărîm și-un văzduh pînă cînd

Subțindu-se-n aripi și în aripi arzînd
Mai rămîn ca un semn trac prin cerul pur
Zbor prelung se întoarce fluturînd către mine
Și din nopțile lumii vin luceferii-n jur

Vîrstind mai presus de culori și de foc
Metaforizata întoarcere-n noi a ecoului
Pe-ale cîmpi coline și văi regăsim
Învelișul patriei ca o deschidere aidoma ochiului.

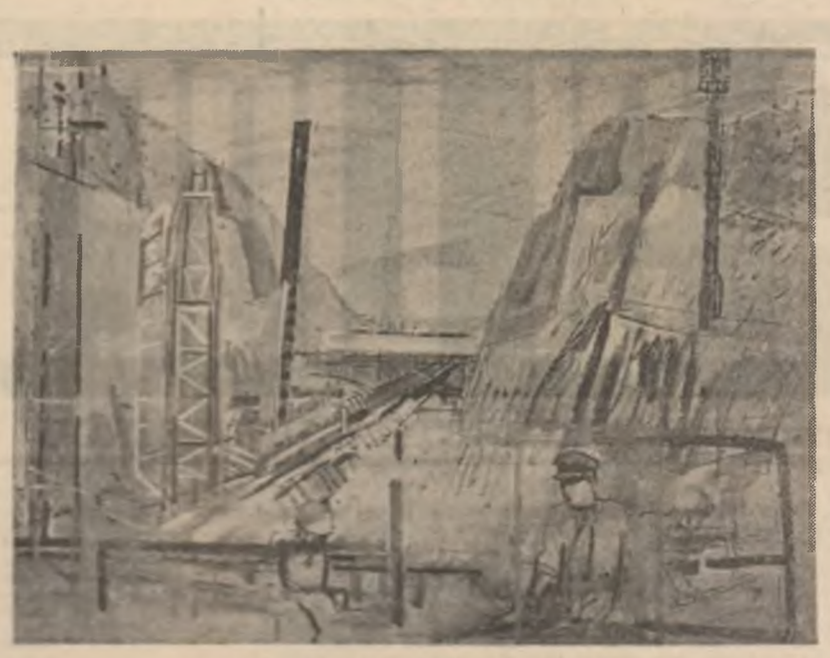

Eugen Popa: „Șantierul Canalului Dunăre-Marea Neagră"

Focurile care cresc din valuri

reportaj de **maria cune**

Pentru că se poate. Trebuie să credem că se poate, altminteri lumea n-ar mai înainta spre viitor, ar încremeni și ar muri.

Cînterele pescarilor ajung stinse pe țărm, ca o amintire, de sunetele de unde luna-și prelungește chipul printre valuri, o clipă doar vila, acest magic protector al ritualul se desăvîrșește. Trebuie doar să străbați pustiul cea de noapte ca să-l atingi, e-atît de aproape orizontul! Iar pașii rămîn pentru o clipă adevărați.

— Pe toți ne-a adus marea, zice cu dintr-o altă lume vocea lui Ion Lup. Zîmbește stînjenit, parcă ar fi dezvăluit o taină.

Norii se chemă de prin ascunzătorile lor, i-a trezit vîntul ni-acum se-ncolăcesc peste chipul alb de lună, las cîntecul de la înserarea timpului se aude tot mai vag: „blestemat fie cine iubește marea, nu o iubește"... Marea îți la tot, și bărbat, și copii... Ca un pom ce stă să se frîngă sub bătaia vînturi, o femeie pare să fi prins rădăcini pe țărm. Noaptea cea fără de sfîrșit urlă și se zvîrcolește, iar ea, femeia, se teme. Va fi furtună, mare... Dar bărcile se reîntorc neatinse, a fost doar închipuire, furtuna și pescarii aruncă în trecăt o stimă femeilor veșnic temătoare. Peștele străbătește în bătaia lunii, e-un semn în zadar nevestelor, marea este bună. De milenii este tot așa, pentru că așa bună, spunea Thales din Milet, a fost apa, marea ea fără de sfîrșit.

Peste mare, spun unii oameni de știință, ar putea crește lumină, dintre valuri s-ar putea înălța focuri și insule artificiale și un aeroport... Toate alimentate de energia valurilor.

Din stradă se aude roșcovoirea nervoasă a roților tramvaiului care tocmai a pornit din stație. Îl salută clacsonul unei mașini grăbite, iar telefonul sună de cîteva ori... Într-un tîrziu răspunde cineva, greșeală, și planetele stau nemișcate la locurile lor, doar mîinile se mișcă rîzînd trasînd canale, viaducte, erlaze, hidrocentrale. Toate acestea, noi se exotică, trebuie să prindă viață. Este lung drumul și anevoios, nimic nu se înalță sfidînd un simplu vreau, totul se construiește. Se durează. Proiectarea este un simplu pas. Apoi... grafice pe pereți, sarcini de plan, economii, devizuri... Aici, la Institutul de Studii și Proiectări se nasc ideile. Se așteaptă pe hîrtie. Dincolo, la laborator, se face testarea. Constructorului trebuie să i se mărinească o certitudine, pentru că un baraj nu este un pod de lemn peste un pîrîu de rîu, un baraj este un Baraj. O hidrocentrală este o Hidrocentrală. În laboratorul cufundat acum în tăcere s-au aprins cele dintîi lumini care mai apoi aveau să se numească Porțile de Fier 2, Cobîlța, amenajările de pe Olt... Tot ce s-a construit în țară a fost testat aici, pentru că nimic din ceea ce se construiește pentru oameni nu trebuie să conțină un minim procentaj de „poate", ori „s-ar putea", totul trebuie să conțină siguranță. „Sută la sută".

— Acum vreți să transformați în lumină și valurile mării ?

— Încercăm.

Doar cu puțini ani în urmă preocuparea gazdelor mele putea trece cu ușurință drept o căutare de morți, ei înșiși fideli urmași ai lui Don Quijote, pentru că benzină era, curent electric era. Prezentul era, așadar, cît se poate de sigur. Dar viitorul ? se întrebau uneori vizitatorii, viitorul era tot atît de sigur ? Resursele convenționale de energie sînt inepuizabile ?

— Nu sîntem visători, spune geologul Ion Lup, sîntem cît se poate de realiști.

— Nu, noi nu visăm, mă corectează și inginerul Constantin Iulian, nu visăm cîtuși de puțin, dacă spuneți că visăm s-ar putea să nu ne mai ia nimeni în serios.

Nu-i contrazic pentru că nu voi ști niciodată dacă în acest sfîrșit de secol visul este o rușine a sufletului, o imperfecțiune rămasă din epoca naivității romantice și neînlăturată încă de rațiunea atomului. Poate este, poate nu, uneori însă cred că tot ce este mai trainic, mai drept în această lume, poartă urma trecerii visătorilor pe pămînt. Urma acelora care au visat o lume mai bună și, de ce nu, mai ușor de trăit pentru toți. Pentru că toți au muncit, pentru toți au sacrificat timpul lor, ore, zile, ani...

— Noi sîntem realiști !

A fost mai întîi boala. Și suferința. De aceea realiștii, ori visătorii, au iscodit lumea și au aflat leacuri. A fost și spaima ce creștea din beznă, a fost și înghețul nemilos, de aceea au căutat pînă cînd au învățat cum să plămădească ei, oamenii, lumina și căldura. Au căutat. Caută.

În contextul actualei crize energetice mondiale studiile întreprinse de inginerii Constantin Iulian, Petru Dan Lazăr, Dan Magdaș și geolo-

Constantin Nițescu : „Oamenii înălțimilor"

gul Ion Lup de la Institutul de Studii și Proiectări Hidroenergetice din București constituie o nouă căutare. De lumină, de căldură, de viață.

— De cînd lucrați la această instalație pentru captarea energiei din valurile mării ?

— Din 1973, răspunde inginerul Constantin Iulian. Am pornit de la două întrebări : dacă ar fi să construim o insulă plutitoare, cu ce fel de energie am alimenta-o ? Mie îmi place lumina. Întunericul seamănă cu ceea ce nu știm, ce nu înțelegem... Cealaltă întrebare a noastră a fost cum am putea rezolva eventualele probleme pe care le va ridica viitorul portului Constanța. Ne interesa ieșirea la mare și în același timp găsirea unei soluții care să permită accesul navelor gigant în port. Acostarea acestora este stînjenită deocamdată de adîncimile mici ale Mării Negre. Știți, anual se cheltuiesc sume imense pentru dragare, pentru crearea unui zid de protecție al coastei... Ați văzut, desigur, blocurile acelea de beton împrăștiate pe țărm...

— Nu s-ar putea spune că se nasc din mare, ca Afrodita.

— Sînt în schimb foarte costisitoare. Dumneavoastră, cei care mergeți la mare și visați atunci cînd luna crește dintre valuri, nu știți cît costă litoralul pe care-l descoperiți în fiecare vară mai frumos, nici portul, nici digurile.

Așadar, nu doar zborul lin al pescărușilor cu strigătul lor alb, sfîșietor, deasupra nesfîrșirii, nu doar șuieratul de rămas bun al vapoarelor și nici doar valul ostenit ce se sfîșie printr-o ultimă zvîcnire de țărm. Nu doar atît, ci mult, mult mai mult. Extinderea portului, apărare costieră și...

— Și ați găsit vreo soluție ?

— Da. Soluția tehnică românească pentru captarea energiei valurilor.

— În ultima vreme se vorbește tot mai mult despre această energie a valurilor. Ce este ea ?

— Energia valului este o energie solară condensată, în sensul că soarele este cel care dă naștere atît vîntului cît și valurilor de vînt.

— Cum se obține energia electrică din valurile de vînt ?

— Procedeul de captare este specific valurilor neregulate și constă în preluarea directă, prin intermediul unui plutitor, a mișcării pe verticală a apei fără transport de debit. În alte cuvinte, valurile nu se produc cu deplasare de apă, ci de mișcare. Mișcarea va fi transformată în energie termică. Evident, cantitatea de energie termică obținută este direct proporțională cu gradul de agitație al mării, intervine inginerul Petru Dan Lazăr.

— Și cînd valurile sînt foarte mici ?

— Soluția propusă de noi are în vedere captarea energiei, atît a valurilor de vînt, cît și a celor de hulă... Valurile care se observă pe suprafața mării după încetarea vîntului.

— Noi ne-am gîndit la o captare combinată de energie : a valurilor, eoliană și solară. Pe structurile plutitoare destinate captării energiei valurilor s-ar putea amplasa dispozitive speciale, în larg este mult mai lesne și chiar mai rentabil, intervine și inginerul Dan Magdaș. Apoi, instalația are o independență totală față de țărm. Toate experiențele noastre de laborator au avut rezultate pozitive.

Primul captator construit avea dimensiunile unui pumn. Era făcut din cîteva bucăți de lemn, dar producea energie electrică. Al doilea, de asemenea, era însă ceva mai mare. Acum se lucrează la cel de-al treilea, și poate că pînă la iarnă, atunci cînd valurile Mării Negre ating înălțimile maxime, se vor obține și aprobările pentru experimentările în natură.

Treptat, formulele se dezleagă, definițiile se dezleagă.

Sînt șase ani de cînd, aproape zilnic, după orele de program, străbătînd orașul de la un capăt la celălalt, cei patru prieteni se întîlnesc în laboratorul instituțului și lucrează la instalația destinată captării energiei din valurile mării. Totul a început cu mulți, mulți ani în urmă, cînd ochii mari, de copil, priveau uimiți cum se construia hidrocentrala de la Bicaz. „Cînd voi fi mare..." aproape fiecare dintre noi am spus-o în copilărie și-am scrîșnit dinții de neputință. Eram prea mici, eram copii, apoi, cu anii, am uitat multe din cele ce ne-am propus în copilărie. Între timp am devenit „mari", s-a așternut timpul peste noi, dar cei doi copii, Dan Magdaș și Petru Dan Lazăr n-au uitat nici o clipă ceea ce și-au propus atunci cînd își priveau părinții muncind. Inginerii de astăzi mai poartă visele copilăriei. Le-au sădit într-un colț de inimă, nu le pot trăda.

Visele cresc și ele greu, ca și oamenii, au o copilărie a lor, dar într-o zi descoperă cu surprindere că între timp au devenit adulți.

Acum, din grup lipsește un energetician. Doi ingineri din Vaslui le-au promis colaborarea, din Timișoara de asemeni, au primit o promisiune, nu și energeticianul. Cine știe, poate tot marea...

Cum au reacționat atunci cînd pentru prima oară au reușit să aprindă becuțul acela mic ? Chipul lui Dan Magdaș se luminează, e ca și cum și-ar aminti de ziua în care în palmele sale s-a aprins o stea.

— Am alergat prin curtea laboratorului, am strigat ca niște copii. Experiența ne reușise.

Aceasta se petrecea în 1973. Un an mai tîrziu Ministerul le-a cerut un studiu de oportunitate, apoi, în 1977, brevetul a fost validat.

Propunerea lor pentru captarea energiei din valurile mării nu a fost cea dintîi în țara noastră. Încă din 1921 a fost înaintat un dosar la Oficiul de Stat pentru Invenții, apoi au urmat și altele, respinse din diverse motive. Brevetul inginerilor de la I.S.P.H. este cel dintîi validat.

Din studiile făcute rezultă că fiecare metru liniar de front maritim amenajat echivalează cu aproximativ 40 000 kWh/an, iar aceasta, înmulțită cu cei 200 km de coastă, în ipoteza instalării unui singur șir continuu de sisteme de captare, ar face ca energia electrică obținută, energia electrică brută, ține specialiștii să subliniez, s-ar ridica la aproximativ 8 kWh, ceea ce, chiar aplicînd scăderile de rigoare, în condițiile actualei crize energetice mondiale, ar însemna un incontestabil bun cîștigat.

— În afara hidrocentralei marine, mai aveți și alte visuri ?

Cuvîntul vis, chiar dacă este un cuvînt ca oricare altul, inofensiv în esență, trezește priviri pline de repros. Dureroase aproape, pentru că „noi nu visăm", vrem doar să dăm tot ce avem mai bun și mai adevărat în noi oamenilor în mijlocul cărora trăim. Oameni pe care îi cunoaștem, oameni pe care nu îi cunoaștem. Sînt milioane și ei înseamnă țara. Facem tot ce ne stă în putință pentru ca ea să pară într-o zi, deși adevărată, ca de vis.

teatru

t

Vocația eticii

Cu „Dulcea ipocrizie a bărbatului matur" Tudor Popescu nu se dezminte în ceea ce privește sfera de interes a dramaturgiei sale, fără să forțeze însă mai în adînc. Piesa se situează pe o platformă de meșteșug deja cucerită, un studiu de moravuri realizat cu mijloacele unui scriitor satiric pentru care observația de factură etică nu descărnează evenimentele, dar le imprimă o mișcare excentrică, reprezentativă tocmai prin abaterea de la normă. Între deziderate și realități se interpun interdicții rigide ori falsele simboluri ale unei fericiri cu tot dinadinsul, inoculate individului prin toate mijloacele, inclusiv acelea ale tradiției „naturale", care conchide că viața „așa trebuie să fie". Normalitatea devine astfel vestmîntul în care se drapează, spre a izbîndi, tocmai metehnele, ticurile și agresiunea morală care o recuză. Nu întîmplător întîlnim aici un personaj ca mătușa Sibila, isterizată doar la gîndul că ceilalți „ar putea călca strîmb". Suscentibilitatea ei este maladivă, fiecare gest din realitatea înconjurătoare i se pare că o privește direct, lezînd-o, „vanitatea" sa capătă proporții funambulești. Dintr-odată, amănuntul cel mai nesemnificativ este învestit cu tendință, doza de gratuitate care însoțește orice existență autonomă socotită un pericol public. Comedia pornește de la veșnica dorință a „bărbatului matur" de a depăși fie și cu un pas limitele domeniului conjugal, considerentele fiind mai mult sau mai puțin subiective. Prin urmare trama are la început un caracter domestic, spre a deraia apoi într-o intrigă de factură (fals) polițistă care îi va imprima un deznodămînt jumătate comic — jumătate serios. Întîmplările, reale sau fictive, se vor aglomera grație intervenției mătușii Sibila, tinzînd să-l coleșească în final pe erou.

Regizorul Alexandru Tocilescu și-a construit spectacolul cu verva și profesionalitatea cunoscută, dar și cu unele stridențe de ton. Înțelegînd însă cît se poate de bine „mesajul" acestui text semnificativ și impingînd interpretarea pînă la exces atunci cînd ține să ne avertizeze asupra unor pericole manifeste. Ritmul în care ne sînt înfățișate evenimentele este gîfîit, precipitat, mișcarea personajelor în scenă ca o continuă fugă fără obiect, isteria devine în cazul celor implicați un numitor comun. Nevinovatul, terorizat psihic, ajunge să se incrimineze singur. Scenograful C. Rusu a desenat un interior cu mai multe uși în mijlocul cărora tronează patul conjugal. În piesă sînt de fapt două spații de joc, două apartamente perfect identice ca arhitectură și mobilier, generînd prin confuzie lanțul de substituiri. Trupa de actori a Teatrului „Ion Vasilescu" este meritorie. Îi avem în vedere mai întîi pe Hamdi Cerchez și Sanda Maria Dandu, cu rezerva că, în cazul celui dintîi, rostirea „în forță" riscă să devină uneori monocordă. Apoi, Adina Popescu, Marieta Luca, Constantin Răschitor. O mențiune deosebită pentru jocul „curat", inteligent al lui Daniel Tomescu, interpretul rolului Ofițerul, rolul cel mai realizat al actualei reprezentații

Valentin Dumitrescu

film

f

Filmul politic

Atentatul politic a devenit unul dintre subiectele cele mai dezbătute și atractionate ale cinematografiei din ultimii ani cu precădere al celei americane care-l atacă în toate ferițile de la victime la atentatori și de la atentatori la victime, din afară și dinăuntrul lui, „cu ușile închise" sau deschise, cu motivații morale sau deviaționiste, imorabilități etc. La seria de interpretări și realizări (adesea remarcabile) se adaugă și filmul american, în regia lui Alan J. Pakula *Corporația Parallax*. El ne-a prooune relatarea unui asasinat, nici anchetarea lui, nici reclamarea subteranelor lui, nici măcar acuzarea lui, ci delatarea și „robotizarea" lui, atît de specifice țării marilor senatori. Căci tînărul reporter, ce încercase un scandal ziaristic în urma unui asasinat, e apoi apoi potolit în momentul în care își reîncepe investigațiile, stîrnit de un numeros șir de crime ce au urmat. El descoperă, cu uluire, o adevărată corporație oficială. Parallax, care produce asasini-roboți, oameni mecanizați să ucidă fără a fi implicați în interese politice, angrenați de grup sau reforme, ci simpli asasini, specializați educați în cele mai științifice sisteme, testați psihologic, conduși în lanț în toate acțiunile lor. Eroul mimează dorința de a urma cursurile Parallax pentru a ajunge la esență, la o eventuală esență. Dar corporația funcționează perfect, nici nu ne dăm seama, în desfășurarea acțiunii, dacă „înșelătorul" nu este înșelat încă de la început, dacă școala de ucigași nu știe totul despre el și-l lasă să acționeze împotriva ei, doar în scopul de a fi folosit. Filmul se deschide cu o sentință fără drept de apel și se încheie asemenea. Micul reporter e marele asasin, apoi aflăm că e un bun lunătător în mîinile legii morale din el, apoi din nou marele asasin, deși n-a omorît nici o muscă. Toate probele sînt împotriva lui, apărarea nu există, finalul anunță că nici un fel de întrebare nu este admisă. Asistînd întîmplător la unul din spectacolele improvizate de televiziune în cadrul campaniei alegătorilor, la falsul discurs al candidatului — ce apare și el ca o marionetă, la asasinat! — cu efect de spectacol în cadrul unui spectacol — eroul mai trăiește pentru noi, și pentru el, doar în spaima unei fugi fără speranță, din coridorul strîmt spre focul de lumină pe care cadrul unei uși, la fel de strîmte, îi taie în întuneric (foarte frumoasă și sugestivă filmarea, ca multe altele din film). Lipsa unei alte explicații, lipsa unor alte amănunte ce au urmat, saltul direct în scena inițială a filmului, creează dramatismul acestui destin ce s-a vrut moral. E ceea ce emoționează și dă gravitate unui subiect pe care l-am văzut de atîtea ori, în foarte multe fațete, privit din foarte multe unghiuri. Zîmbetul de o rară candoare (de altfel celebru) al interpretului (Warren Beaty — cunoscut în întreaga lume, după succesul din *Bonnie și Clyde*) ne marchează nu numai cu compasiune, ci și cu o imensă tristețe.

Corina Cristea

televiziune

tv

Unirea

„Vivat Unirea" — scenariu TV prezentat marți în cadrul emisiunii „seară de teatru" — a ilustrat cîteva momente importante din îndelungatul și înfierbîntatul act al Unirii celor două principate, Moldova și Muntenia. Avînd ca protagoniști pe cîțiva dintre cei mai reprezentativi făuritori de idei și cuvinte dăruite nobilului țel, între care Rossetti, Bolintineanu, Barit, Boerescu, momentele au convins prin patosul interpretării și mai puțin prin propria lor originalitate și inteligență dramatică. Actorii, deosebit de talentați (cu excepțiile de rigoare) — Ion Marinescu, Valeria Seciu, Octavian Cotescu, Mircea Septilici, Emil Hossu ș.a. — au accentuat în primul rînd mesajul fiecărei replici, reușind, în pofida unei regii desuete și comode (Constantin Dinischiotu) să recreeze extraordinarele clipe ale acestui mare eveniment național, ale acestei mari victorii a unei singure limbi și a unui singur popor regăsit în matca sa firească la 24 ianuarie 1859.

★

Un ciclu de emisiuni reunite sub genericul „Călătorie prin țara mea" a impresionat prin calitatea nouă a reportajelor prezentate. Acestea sînt rodul unor eforturi de lungă durată ale celor mai cunoscuți reporteri TV de a-și depăși propriile șabloane și de a se înfățișa telespectatorilor în hainele noi ale unei virste mai tinere în care încă nu s-au pierdut întrebările și răspunderile spontane, firești, neapretate. În acest sens, invitarea în asemenea rotiri pe orbita României a unor scriitori ca Mihai Cruceanu și Pop Simion a fost mai mult decît binevenită, împărțind echitabil metaforele între aceștia și reporteri (Carmen Dumitrescu și Ștefan Dimitriu). Ciclul ca atare, depășind ocazionalul, poate ajunge o permanență în programele televiziunii, o călătorie prin această țară „ca o inimă", România, fiind, credem, fără sfîrșit.

★

Nu încetăm de a ne mira de unele filme deshumate care ne sînt prezentate în zile și la ore de maximă audiență — miercurea și duminica. Filme indeobște făcute înainte de război în studiourile americane și dedicate nici mai mult nici mai puțin unor mari compozitori, savanți... după gustul și înțelegerea amatorilor de vieți romanțate. Adăugăm la acestea și pe acelea în care sînt înfiate avioanele în „zgîrie-nori" ca acele în pălării, ca mirarea noastră să fie deplină. Înțelegem că moda „retro" face astăzi ravagii în autobuze și tramvaie, unele rochii înlocuind cu succes măturatul acestora la capul de linie, nu înțelegem însă „opereta" în care sînt puși să cînte și să danseze ilustrii noștri înaintași între certurile lor cu soțiile care nu le înțeleg geniul. Știm că filme proaste s-au făcut, se fac și se vor mai face. Dar de ce trebuie ca ele să fie văzute de milioane de oameni, între care se vor mai găsi destui care să creadă în „adevărurile" lor penibile. Cît despre serialele, ne rezervăm dreptul de a reveni, mai ales de cînd J.R. pare să devină de la un episod la altul din ce în ce mai sensibil și mai simpatic, chiar dacă Sue Ellen...

Iulian Neacșu

ion burnar

(laureat al Festivalului „Cîntarea României", ediția a 2-a)

Epopee nescrisă

Nu există patrie fără patrioți
cum nu există rîu fără izvoare
care să nu treacă prin inima fiecărui carpat
ion vasile sau cine știe care mester
întru desăvîrșirea albastrului de România
Nici patrioți nu există
cît inima lor nu-i cît pămîntul
să-ncapă-n ea și dușmanii și acara
prin venele ei
coborînd doar corăbii de prieteni
să spună neștiutorului Homer
despre niște oameni care sînt
cei mai viteji
și mai drepți
dintre traci.

Eroilor de la Moisei

Trece prin țărînă un mallid aprins
Pînă unde vorba știe-a se rosti
Vin copiii-n urmă și mă strigă
Eu aud și nu mai pot muri
Vin copiii și mă trag de mîini
Cum de funii-ar trage un clopot răsturnat
Bate lutu-n mine ca-ntr-o limbă
Sunetul istoriei ciudat
Bate inima satului pe-o dungă
Brațul strîns de unde-ncep viori
Taci inimă și rabdă pînă cînd
Vei bate iar pămîntul în brațe la feciori
Taci inimă și-ascultă undeva
Pe cer se vede-o casă din care ies bărbați
Mereu și nu se gată cu caasele pe umăr
Și intră-n iarba timpului cu gesturi
de-mpărați.

Satul care vă-nțelege

Ce să vă fac domnilor istorici
dacă satul vă-ncurcă toate socotelile
și nu moare după cum ați prezis
l-ați tîrnosit prin toate limbile pămîntului
și cînd abia dezmeticit vă-ntreabă Cui
Prodest ?
tot vai vă mirați
că-și vede mai departe de cuiul acela
ce tot iese de la toata istoriei
Ce să vă fac dacă la mine acasă
Hegel și Kant sînt doar stropii firești
peste grîu și porumb
și peste atîția alți voevozi
din tabloul de familie al Voronețului meu
Ce să vă fac dar griu la fără frecvență n-am auzit
asa că-nțelegeți odată
că și antena mea de pe casă
e doar un fel mai modern
de a vorbi despre steagul de nuntă.

Istorie

Și va veni cuvîntul după mine
Șururi tînăr înfășurat în manta-mi
Alte vorbe se vor rosti inspre seară
Alte lupte se vor da la răscruci
Cineva din nou va-ncerca să-nțeleagă
Liniștea fără nume din cruci
Pe-un cal alb va măsura pămîntul
Cu privirile sale un alt tînăr bărbat
Încercînd să înțeleagă un sunet
Căzut în timp precum un cuțit
El care a fost și iar a venit.

Scrisoare pe un motiv vechi

Stimați poeți și critici literari
eu Ion Burnar de la Cicîrlău
cronicar al satului crescut
și cu Spinoza și cu sfaturile tatălui meu
vă spun că pe la noi tractorul ară pe tarla
și piinea-i mai albă-ntr-adevăr
că nu se moare de fericire totuși
inima noastră crește sau scade
doar în funcție de griu de prunci și de pace
și dacă veți veni la sat
nu mai intrați pe strada principală
unde cimitirul doar v-ar privi cu milă
ci căutați satul înafara lui
unde mă veți găsi legînd un snop
puțin trist că m-ați putea confunda
cu vreo imagine dintr-o carte depășită.

Bădut Cavaliu : „Flori și păsări"

Un bob de grîu și o floare

george chirilă

petre ghelmez

Țipătul

Grădinarul răsadește maci de casă.
Prin fiertura zorilor,
Le potrivește cu grijă
Capetele mari, somnoroase și păroase,
Precum capetele bobocilor de gîscă.
Toadeauna, maci i-au dat bătaie de cap grădinarului.
Prea sînt sensibili,
Iar mai-o lume în care se produc atîtea explozii,
Chiar și plantele
Ar trebui să-și confecționeze
Un grad sporit de insensibilitate.

În vremea aceasta,
Soldatul – soldățoiul
Se scoală din patul de campanie,
Unde a dormit îmbrăcat,
Se freacă la ochi,
Își trezește coloana vertebrală,
Iese în grădină
Și
Urinînd împotriva soarelui,
Cască cețos, cu gura pîn'la urechi,
Înghițind în căscatul său primele albine
Amețite de gîzeara poleielii ultramarinat,
Soldatul – soldățoiul...

Dacă ceva privi lumea cu luare aminte,
Veți vedea că țăranii de pe întreg pămîntul
Seamănă grenre între ei.

Sînt încăpățînați precum grîul
Care trebuie, neapărat, să răsară,
Să crească și să dea pîine,
Indiferent dacă la vremea împlinirii boabelor
A plouat sau n-a plouat.
Inima țăranilor e bună ca pămîntul.
O camaraderie între noi și lucruri.

Dar stomacul lumii are nevoie
De pîine, de pîine...
Țăranul e azi în cîmp odată cu soarele,
Privește pe cer cum trec elegante corăbiile norilor,
Dintr-o parte a orizontului în cealaltă,
Își dă palmă pe ceafă
Și trage virtos la manivelă, pornind aspersoarele.
– „Nu de eleganța norilor
Avem nevoie în momentul actual" – își zice țăranul.

În vremea aceasta,
Soldatul – soldățoiul
A mîncat bine, bătîndu-se cu labele pe burtă,
Acum ar avea chef să facă dragoste,
Dar cum e vară pustie
Și-a permetrul brwocului său
Nu-adrăznește să calce nici picior de pasăre,
Scoate vergeaua telescopică din cartușieră,
Scoate și acea pesă sugubeață numită „cap-cîlți",
(Care, de obicei, se fură-n cazarmă)
Scoate și cîlți,
Și, tacticos, începe să-și curețe arma.
Fluierînd un tango sud-american,
Soldatul – soldățoiul...
Un alt soldat doarme cu capul în iarbă.

Ion Grigore : „Peisaj"

Are chip de adolescent, o furnică îi confundă obrazul
Înroșit de soare, cu o piatră caldă,
Și, nestingherită,
Într-un fel de primejdioasă bună dispoziție,
Își cară ouăle albe în gură,
Dintr-un furnicar într-altul,
Călătorind ca un beduin în deșert,
Pe obrazul soldatului.
El zîmbește în somn, visînd că pielele mătăsoase
Și decolorate de soare ale iubitei
Îi mîngîie fața.

În vremea aceasta,
Soldatul – soldățoiul
A terminat de curățat arma,
Tresare înspăimînt cînd o pală de vînt
Mișcă frunzele uscate ale platanilor,
Viră repede în încărcător
Gloanțele strălucitoare
Ca niște colți de mistreț,
Își ciulește urechea, își îngustează privirile
Și s-așează la pîndă : din arice și oricînd
Se poate ivi o primejdie... – „Mai știi ? !"... își zice-nțelept,
Soldatul – soldățoiul.

Un poet a făcut un cal din cuvinte. O mamă
Își spală copilul cu baloane colorate. Un bătrîn
Amenință că se va răzbuna pe vrăbiile care-i ciugulesc piinea.
O fată așteaptă să se mărite cu melodia unui
Celebru cîntăreț folk.

Un medic naiv pune plasturi pe viața oamenilor,
Acolo unde, din cînd în cînd, ața se subțiie
Și viața încă mai ține. O fetiță durdulie dă lapte păpușii
Dintr-un biberon de material plastic, umplut cu nisip,

Tiberiu Bențe : „Omagiu"

Bunica îi cîntă un cîntec de leagăn,
Fetița se enervează
Și o roagă să tacă,
Pentru ca păpușile nu înțeleg vorbele oamenilor.
Stelele se mișcă – lăcuste lenește pe cerul aprins,
În lanul de griu cîntă greierii... cîntă greierii...
Și toate se contopesc
Într-un murmur fără început și fără sfîrșit,
Ce seamănă nemaipomenit
Cu foșnetul frunzelor de platan –
Pieloase și grele urechi de elefant,
Bătute cu vine albastre de sînge.

În vremea aceasta,
Soldatul – soldățoiul
Se înspăimîntă mult, tot mai mult,
Duce arma la ochi și prinde,
Pe linia dintre înălțător și cătare,
Inima poetului, inima copilului și a mamei,
Inima bătrînului și inimile vrăbiilor,
Inima medicului și inima cîntărețului folk,
Inima fetiței
Și inima păpușii,
Inima stelelor și inimile greierilor,
Inima boabelor de griu și inima frunzelor de platan...
Dar inima fetei care visează să se mărite
Cu melodia unui cîntăreț folk
Îi scapă mereu din cătare...
Dar nu se lasă, nu se lasă
Soldatul – soldățoiul...
A prins și inima fetei în pintenul arătătorului vinețiu,
Degetul e deja pe trăgaci...
Țipă, cît mai e vreme, țipă !

radio

Publicistică pentru copii și tineret

Este foarte greu să faci publicistică pentru copii și tineret. Și, mai ales, la radio. Cauzele — nu am pretenția că le-aș epuiza — ar fi următoarele : inhibiția pe care o provoacă microfonul, zestrea lingvistică nu tocmai bogată (și, de aici, folosirea în mod repetat a unor sintagme lingvistice devenite pe parcurs șabloane), fondul de experiențe și amintiri sărac (neconturarea unei personalități care să *se* exprime). Pentru a contrabalansa aceste neajunsuri, un reporter trebuie să aibă foarte mult tact (a ști să vorbești fiecăruia pe limba sa), să cunoască psihologia virstei (instalîndu-se în chiar atmosfera creată de copii, mizînd mult pe spontaneitatea și farmecul limbajului lor, transformînd, așadar, un „păcat" într-o virtute), să pregătească temeinic emisiunea (pentru a putea presăra informațiile de-a lungul reportajului într-o formă lejeră care să nu constrîngă copilul să facă el încprsiuni în lucruri nestăpînite perfect). Păstrarea specificității în chiar montajul realizat — este o condiție esențială a unei reușite radiofonice în acest domeniu ingrat, alunecător spre facilitate sau spre didacticism atunci cînd ceva se pierde din vedere. În fine, vorbeam despre lipsa de personalitate a copilului : realizarea unor emisiuni cu copii care ies din comun, se impune, păstrînd echilibrul firesc al copilăriei : tratarea jocului ca înțelepciune. Tot o problemă de dozaj este și aceasta : pe mîinile cui lăsăm emisiunea ? Cînd și cîți oameni mari trebuie să vorbească și cînd și ce spun copiii ? Făcînd lucruri serioase, copiii vor să primească propoziții și aprecieri serioase. Fiind conduși de cineva — într-o activitate oarecare — ei trebuie să lase loc conducătorului să explice premisele, modalitățile, formele activității.

Toate acestea sînt adevărate, zic eu, cînd se păstrează specificul copilăriei care „are dreptul de a transforma soarele într-un măr", deci cu necesara cuantificare a realității cu ajutorul ficțiunii, fanteziei. Să citez din emisiunea care mi-a prilejuit rîndurile de mai sus : uneori realitățile visului sînt mai adevărate, chiar decît realitatea. *„Sîntem copiii soarelui"* — căci despre această emisiune este vorba — a fost un început promițător, apropiată de copii și cu farmec pentru cei mai mari. Ne propunem a o urmări în continuare cu cel mai acut interes.

Constantin Stan

plastică

Cîntecul lemnului

Lucru artistic, prelucrarea [illegible] Agnostu ocupă un loc aparte [illegible] pe care și le-a creat : în [illegible] succesiv [illegible] timpuri. Pînă atunci, în urmă cu 15 ani, că va urma o cale ușoară, presărată de frumoase expoziții din țară și din străinătate și asigurată de o bună tehnicitate și un [illegible] sînt artiste. Iată încă că sculptorul a preferat un univers coerent de forme care se explică una pe alta și nu au decît semnificație colectivă, negînd în cele din urmă calitatea individuală a operei. Un fus de Apostu, animat de viața aceea secretă a lemnului, sau aplecat cu tandrețe de imaginația artistului, nu trăiește decît împreună cu alte lucrări, devenind ridicol în singurătatea lui, bucurîndu-se însă de o existență glorioasă și indiscutabilă, atunci cînd se află în compania altor forme, crescute parcă din imaginația naturii însăși.

Recenta expoziție de la Bacău a fost în măsură să dea o impresie de ansamblu asupra universului de preocupări și meditații ale artistului. Impresionantă este fidelitatea lui față de materialul lemnos, de masa de substanță ce creează impresie artistică în sine, a cărei viață este ea însăși o mărturie a vocației inconștiente a copacului pentru sculptură. Profuziunea de forme pe care o propune Apostu se bazează pe elemente cunoscute din tehnologia populară și pe o simbolistică relativ simplă. Arta lui excepțională se naște însă pe spații mari, cu aglomerare de elemente diverse, tăiere aspră atunci cînd securea lovește sec și mușcă din lemn, lăsînd în [illegible] intreaga masivitate a trunchiului, caracterizată doar de mici modificări ale structurii, iar atunci cînd intenționează linia amplă, fiind, dimpotrivă, încărcată de lirism și de o mare bogăție a emoției. Construind pe înălțime, ridicîndu-și formele pe sugestii din ograda țărănească, Apostu este de o mare modernitate, cu un avînt indiscutabil al imaginației, temperată doar de un echilibru fragil al mișcărilor. Fuse îngrămădite sau culcate în iarbă, părinți și copii, lapone depeizate la un meridian balcanic, toate formele lui Apostu încearcă o poveste fără sfîrșit, al cărei deznodămînt se va face dincolo de voința sculptorului, prin viața continuă de care este încărcată materia în care lucrează. Pentru că lemnul cere o mare iubire și încredere. Cîntecul lui scapă cel mai adesea artistului, el are o anumită perisabilitate, eternitatea lui relativă se află într-un ecou care se stinge încet ca sunetul cornului din poezia lui Eminescu. Cu toate acestea, nu cunosc mare sculptor care să nu fi iubit lemnul, chiar în veacul celei mai năprasnice tehnologii a metalului. George Apostu este astăzi un mare artist, a cărui prezență singuratică adaugă un plus de noblețe și calm unui peisaj artistic ce pare uneori de o dezolantă uniformitate a căutărilor.

Aurel-Dragoș Munteanu

muzică

Reprize

Multă vreme, prima audiție este obiectivul principal al organizatorilor. Încă viața unei opere de cîteva minute nu se poate reduce la răstimpul în care ea se înfățișează pentru prima dată publicului. Configurația valorică, liniile ierarhice de forță, întreaga arhitectura ideatica a unei școli naționale, se clarifică la reluare. S-a întîmplat ca mai multe lucrări de importanță să fie recapitulate public în zilele din urmă și am putut verifica astfel datele clasificate în memorie.

În această ordine de idei, Filarmonica bucureșteană a instituit ciclul „Simfonia românească", în care se alătură piese de rezistență și lansări de marcă. În deschidere — **Simfonia cantabile** de Theodor Grigoriu. Scrisă cu trei decenii în urmă, reprezentînd prima reușită de amploare a unui compozitor ce va fi apoi mereu în centrul interesului, **Simfonia cantabile** etalează astăzi o seducătoare paletă de mijloace, de inițiative, de sclipiri prevestitoare, care pot fi degustate prin prisma evoluției ulterioare a compozitorului. În această lumină, frapează aici consecvența armonică, siguranța și expresivitatea limpede a formei muzicale, funcționalitatea captivantă a orchestrației, un anume spirit meditativ, care apare cu evidență a fi marca distinctivă a compozitorului. De la debut, Theodor Grigoriu, chiar cînd tonul este luminos, scriitura transparentă, problematica apropiată, deține secretul rostirii finite. Desigur, multe diferențe — de ideație și stil — despart polii unei creații în căutare veșnică, această simfonie de oratoriul **Canti per Europa**, de pildă, dar se simte în ambele responsabilitatea actului componistic, indiferent de registrul în care se plasează acțiunea creatoare.

Reluări de opere mai recente, am consemnat din creația compozitorului Doru Popovici și din aceea a foarte tînărului, explozivului talent Șerban Nichifor. În recitalul trombonistului Alexandru Graur — ca totdeauna plin de vervă, duelîndu-se cu limitele unui repertoriu circumscris — lucrarea **Incantații dacice** de Doru Popovici a fost un moment de meditație senină, de apel la frumusețea predominant melodică a muzicii, de regăsire în expresivitate și armonie. Această linie care este consecvent cultivată de Doru Popovici, în ultimii ani, convine temperamentului său liric și constituie domeniul foarte conturat al paternității stilistice a compozitorului. Lucrarea a fost considerată cu multă atenție de ansamblul Hyperion (conducător Iancu Dumitrescu), ansamblu ce se impune printr-o susținută operă de promovare a muzicii românești.

În fine, **Anamurfoza** de Șerban Nichifor, despre care am avut prilejul să mai scriem aici, a figurat într-unul din programele pe care cvartetul „Gaudeamus" le-a prezentat în cadrul Zilelor culturii olandeze în România. Este o lucrare de alertă inventivitate și, cu această ocazie, am verificat ceea ce puteam observa și cu un an în urmă, cînd lucrarea a fost interpretată în cadrul festivalului Toamna varșoviană, de către o formație din R.F. Germania — anume că amprenta națională pe care tînărul compozitor a imprimat-o lucrării sale este în așa fel înfuzată în scriitură încît piesa accede la înțelegerea și performanța interpreților de oriunde.

Costin Cazaban

GLORIOSUL IANUARIE

Urmare din pag. 1

ților noștri cei mari, care întruchipează în sine individualitatea și ființarea poporului spre a o manifesta lumii. Pentru dinsa el trăiră, muncira, suferică și muriră. Pentru dinsa Mircea cel Bătrîn, Ștefan cel Mare își legară toată viața lor îndelungată, trasră asupra lă năvălirea îngrozitoare a turcilor, pentru dinsa Șerban Cantacuzino bea cupa, pentru dinsa Horia muare cumplită pe roată sfîșiere.

În același glorios ianuarie, mereu cu 133 de ani, la 5 ianuarie, respectiv la 24 ianuarie, prin alegerea ca Domn Moldovii și Domn Munteniei a aceleiași persoane, Alexandru Ioan Cuza, s-a pecetluit existența Principatelor Unite, la același seimanie din anul desăvîrșirii unității naționale s-a născut prezidențiale țării de azi, care în acest ianuarie a inițiat, prin Congresul Frontului Democrației și Unității Socialiste, prin cel mai reprezentativ forum al țării, acea pașnică, fericită și absolut necesară „Unire-a cuget și simțiri" a poporului nostru.

UNIREA

Urmare din pag. 1

nă în țara sleapătă unionist și a programului înaintașilor, entuziasmul luptelor politice date în 1857 pentru alcătuirea Adunărilor ad hoc, unanimitatea pe care acestea au manifestat-o, dublă alegere a lui Alexandru Ioan Cuza nu numai prin voința chiarvu zeci de deputați din cele două țări ci prin cuincrarea ardentă a unei națiuni „aplecată actualu de la 24 ianuarie 1859 și sustinsă să entuziasmă, toate acestea s-au desfășurat **sub semnul unității**. Revoci, o națiune a fost atît de direct și cu atîta ardoare implicată în complexe împrejurări politice. Momentul Unirii Principatelor dezvăluie în actul urmărilor măsura în care un popor își poate înțelege propria-i istorie, realitatea aspirațiile generațiilor anterioare și concretizînd în realități înfăptuirile propriilor visuri.

Istoria fiecărui popor nu se desfășoară în afara largului curs al istoriei universale, iar în anumite momente înaltele universale ale proceselor istorice naționale sînt deseori de acelo. Un astfel de moment l-a înfățișat și epoca Unirii Principatelor, căci făurirea statului național român n-a fost rodul diferenței Europa. Conveniu și opinie publică au fost implicate, direct sau indirect, în lupta țărilor de la Dunărea de Jos care cîștiga să înțăleagă nefericii hotare dintre fruți. Problema Unirii a fost a problemă europeană, care a frămîntat cabinetele, pe oamenii politici și pe diplomați, care a determinat mulțe puteri în a se alătura și anume punctul de vedere al românilor însuși și aliniază-l voințelor cu întreprinse. S-a vorbit mîine în acest an de români, de Principate, de unitate și despre de viitor și perspective. **Cheltuiesc românească** a presupus și a constituit prilej de dezbateri și de luări-de. Cea ce este încă esențial este faptul că **desfășurat** pentru realizarea de fapt cînd de marile puteri, incapabile de a ajunge la un punct de vedere comun, unanim acceptat, de a realiza consensul pe care poporul român îl solicita înfrînt și cu voința proiectului Unirii Principatelor, în anul înfăptuirii ei, a fost opera directă a națiunii române, creațiunea poporului și stat. Luări de poziție categorice, demonstrația manifestă în sprijinul programului național al românilor unioniști, fapte împotriva cărora nu se pot împotrivi nici marile puteri, imposibile de a desfășura în fața unor „împrejurări" favorabile și imperative pentru poporul direct implicat, ci ca un rezultat din lupta hotărîtă a românilor însăși și astfel, o problemă europeană a avut o rezolvare românească.

Prima mare biruință pe drumul constituirii statului unitar românesc, Unirea Principatelor a pus mai departe profunde aspirații de eliberare socială și națională. Prelimba ai independenței — căreia nu îndrăzneau să-i dea nici măcar cîțiva ani de la Unire — și al desăvîrșirii statului unitar în 1918, Unirea Principatelor a mai însemnat și eliberare unor însemnați pentru democrație și progres. Cuza n-a fost numai „domnul Unirii", ci el a fost și „domnul reformelor", iar cei șapte ani de înmormîntă domnie au însemnat tot atîția ani de desfășurare în spiritul înțelegerii și de pentru pentru [illegible] Românești moderne ca o entitate europeană de sine stătătoare și liberă. Deci, ziua de 24 ianuarie 1859 nu era doar o sărbătoare de simbol, ci totodată nu este întîmplător prin semnificațiile ei, prin procesele complexe pe care le-a declanșat, prin drumul larg pe care l-a deschis progresului și libertății.

În perspectiva a 121 de ani de Unirea Principatelor ni se înfățișează **ca o hirsită ireversibilă** și nu este întîmplător înscrisă pe **unității naționale**, cărora astăzi întregul popor, cu toate valențele ale societății socialiste, îi atribuie — alături de **independență** și **democrație** — [illegible] primordială. [illegible] a dezvoltării României socialiste multilaterale și afirmă astăzi în fața omenirii, cu o [illegible] și [illegible] a poporului nostru și a țării.

Romeo Dragomir : „Portret de dac"

Comunitatea de limbaj

Dacă mă gîndesc bine la momentul apariției, prin 1956, a promoției poetice din care făceau parte Nichita Stănescu, Cezar Baltag, Grigore Hagiu, Marin Sorescu (și evident mulți alții, apoi) înțeleg mai bine cum se constituie, în timp, o generație literară.

Nu este vorba atît numai de modul cum extrage și dă substanță eventualelor transfigurări în expresie particulară impulsul stimulator. Deși aceste este esențialul, am în vedere și personalitățile ce vor fi fost încurajate de critică încă înainte de apariția pe care unii dintre ei [illegible] l-au primit atît la debutul publicistic, cît și la cel editorial), dar cu multe dintre aceste promoții de tineri stimulați de a fi ne [illegible] pe baza ce realizează [illegible] și-a definească universul și și-a [illegible] expresia.

Desigur, ne poate [illegible] întrebarea dacă valorile ce o alcătuiesc nu [illegible] fi altfel oricum. Ar fi o [illegible] logică. Răspunsul nu este dintr-unul [illegible] ce privește, ce ne vor spiritual și [illegible] ce a [illegible] de rodnice bune de evoluție. Poezia [illegible] reflectă [illegible] ce [illegible] în exercițiul facultăților [illegible] de [illegible] tîn, în primul rînd, de [illegible] poetic originalității. Vorind a fi [illegible] de [illegible] generație [illegible] o [illegible] de orizonturi spirituale și [illegible] a [illegible] de [illegible]. Îndrăzneala [illegible] a [illegible] de [illegible] a [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible]

atelier literar

posta redacției

IEREMIA N. : Un „transport" surprinzător într-un tot! ! 1). Cu o scrisoare în termeni cel puțin nepotriviți : „cred că nu aveți pretenția la o capitulare necondiționată" (?!)... „studiile clasice mi-au dat această seninătate — vreau să zic, puterea de a accepta opinia" (?!)... etc. (În ce ne privește — credem că e o evidență pentru toată lumea ! — n-avem nici un fel de pretenție față de dv. și, în general, față de corespondenții noștri). Cel care are o pretenție în acest caz sinteți mai de grabă dv., care ne-ați trimis (din nou) niște texte și ne-ați solicitat o opinie. Mai mult ca sigur că nu e nevoie de studii clasice ca să binevoiți a o accepta (ci de ceva mult mai simplu și mai... de-acasă" !...). 2). În legătură cu **încă-încă**lea. V-am semnalat — pur informativ — într-un răspuns anterior că termenul e folosit curent, cel puțin în unele regiuni, cu un sens bine definit și nici de cum pentru „încantație vocală" (cum afirmați dv. într-o interpretare doctă, pe cît de peremptorie pe-atît de fantezistă...). În scrisoarea de-acum, cu o clasică nonșalanță de tip „niznai" ne trimiteți la... „etimologiști", la „Chihac" (desigur, Cihac !...) și ne potopiți cu o nouă paradă de referințe și considerații despre care (în cel mai bun caz) se poate observa că n-au nimic de-a face cu subprefectura... Lăsați-o baltă !... 3). În legătură cu materialele trimise. Surpriza e că vă ocupați în continuare cu „desfundarea sertarelor", trimițîndu-ne cantități exagerate de texte din (probabil) perioada primelor încercări. Asta după ce recunoașteți că v-am furnizat „două puncte de reper : „Oglinda" și „Lanțul" (și că ne-ați mai trimis și înainte „cîteva zeci de pagini de balast", etc). Ne și recomandați (constient, încă o dată, de nivelul nostru „balast"!...) să-l citim „în diagonală", etc. etc. Pe scurt, deci (dar nu „în diagonală") : pagini, în general, deplorabile, începînd cu „Paznic la aprozar", „Povestea nemaipomenitei pisici", „Iarba verde a vacii mele", „Requiem" — confuză, trasă de păr. „Invers" — ideea în care sînt și pagini de descripție onestă — și sfîrșind cu „O dată" — unde se aseamănă parcă ceva, încă vag, dar unde intervin, intempestiv, dăunător — meteahnă veche și, pare-se, fatală pentru prozatorul care vreți să fiți — considerații-asupra prolixe, otioase, parafraze, comentarii, filozofări ieftine, lăbărțate, fără ritm și aderență, care îneacă totul într-o indigestă paradă de vorbe. Se pare că vă uitați prea mult în oglindă, cu rizgîiate mulțumiri (în oglinzile „poștei redacției" și în cele de uz domestic, adică sărmanele trăsnete de literețe de care nu vă îndurați să vă despărțiți și să vă eliberați definitiv) în loc să porniți de la cele mai bune realizări, de la cele mai avansate poziții cucerite și să treceți la munca „de galeră" (pe care o implică inevitabil proza !) să dați dreptul „vînăt" epice de care dispuneți (dacă dispuneți și atîta cît dispuneți !...). Restul e tăcere !... Oricum, pînă cînd vă veți decide să treceți la fapte, nu trebuie să contați pe noi în (eventual) prelungita trecere în revistă a cuiarului cu compuneri juvenile. Veniți în schimb, cu plăcere, oricînd, cele 10—15 pagini care ne vor da semn că ați început „marea ofensivă"...

ANDREAS-BRĂILA : Sînt și unele elemente promițătoare (între care, umorul) în atmosferă oarecum bacoviană, dar trebuia să găsiți măsura justă, contopirea inspirată (printre nenumăratele detalii) pentru a rădica inventarul monoton la nivelul poeziei.

A. ZĂVOIANU : Încă nu putem trage concluzii — textul e confuz, eliptic, cu multe personaje (nume, mai bine-zis) fără identitate, cu aluzii inexplicabile, etc. Pe [illegible], observații și descrieri sezisante, care dau unele speranțe.

IONEL SĂNDULESCU : A [illegible] la verbe [illegible] dată", undeva, a scăpatul telefonic, „întrepți", [illegible]. Cam [illegible] în de rupere. [illegible] e nici a speranță, [illegible] lungită [illegible].

UDREA DUSA : Cele [illegible] pentru [illegible], [illegible] amuzant [illegible] aparențe de [illegible] apetisante [illegible] mai [illegible] prostuțări.

COLD RIVER : [illegible] în cele de uz [illegible], adică sărmanele [illegible] rețele de care nu vă îndurați să vă despărțiți și să vă eliberați definitiv) în loc să porniți de la cele mai bune realizări, de la cele mai avansate poziții cucerite și să treceți la munca „de galeră" (pe care o implică inevitabil proza !) să dați dreptul „vînăt" epice de care dispuneți (dacă dispuneți și atîta cît dispuneți !...). Restul e tăcere !... Oricum, pînă cînd vă veți decide să treceți la fapte, nu trebuie să contați pe noi în (eventual) prelungita trecere în revistă a cuiarului cu compuneri juvenile. Veniți în schimb, cu plăcere, oricînd, cele 10—15 pagini care ne vor da semn că ați început „marea ofensivă"...

T. SERB : [illegible] pînă [illegible] vedeți !...).

VIRGINIA B. : [illegible] pînă [illegible] vedeți !...).

P.V. MENTEANU : [illegible] pînă [illegible] vedeți !...).

ANDREAS-BRĂILA : Sînt și unele elemente promițătoare (între care, umorul) în atmosferă oarecum bacoviană, dar trebuia să găsiți măsura justă, contopirea inspirată (printre nenumăratele detalii) pentru a rădica inventarul monoton la nivelul poeziei.

Geo Dumitrescu

N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

Fluturi negri

Aerul coboară
la nivelul tăcerilor, seara...
întunericul trage în noi
cu fluturi negri — gloanțe oarbe,
mici explozii în iris

se-ntîmplă crime pe-asfalt
cad cei uciși
cu razele lunii înfipte în spate...

Se-aude o muzică
obosită de drum
și-o neliniște privindu-mă
tandru în ceață...

Și deodată — ploaia !

Mai apuc să mă-ntorc
să văd focul
țîșnind ca un zimbet
de mare colibru.

GH. MORAR

Încercare

Sentimente
petreceri trecătoare ale zilelor mele
și tristețea
o mască mai nouă singura prietenie
în pericolul zăpezii ca se așterne
dar salcia caută apa deși lumina s-a stins
este ar noapte liniștitoare
ciripe a șoptii
ciripe a ziei
prin înțelegerea noastră o vom da
o nouă dimensiune a altă încercare
e ultimă plină din nou de speranță
încercare.

VIORICA IONESCU

Tăcerea mea cea de la geam

Copilăria mea — un pumn de grîie
și inc-ut pumn de fleacuri de-azvîrlit,
un cer rotit cu-aceleași scurte sfîrle
pocnite fiecărui asfalt.
copilăria mea gîtuie prin lume
comori de nasturi și de acadele
te-ngînesti pe la geam și nu poți scutura
ca-ai dezgropat, ce-a mai rămas din ele
și mai pe urmă-ai fost nu poți să spui,
cînd eu mă-măsurai în cărări
tot tăcînd și scotocind prin tine
dacă vreun ici dosit de Dumnezeu,
cînd eu storceam la vise ca la rude,
să-și plîngă măcar un curcubeu.

RADU SERGIU RUBA

Sete

Parfumul florilor e otrăvitor
învață tanchistul
și știe exact, atîtea lovituri pe minut
la atîtia kilometri pe oră
și nici a floare nu pocte
să-i facă nimic în carapacea lui tare.
Doar ploaia îl udă,
cînd se dă jos prin turelă
ca să bea apă.

B. HORASANGIAN

Semeni

Ne recunoaștem planeta
după iarbă —
așternutul nostru de liniște.

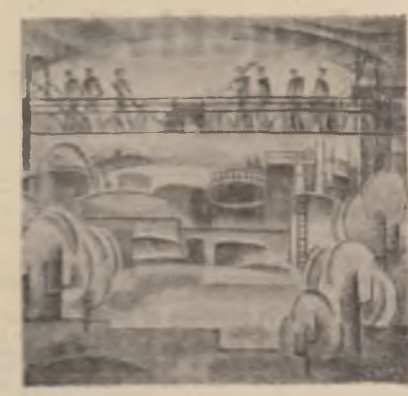

Emilia Apostolescu : „Cetate industrială"

Iarba...
[illegible] pămînturi de bocanci militari
iarba pe care talpa goală o simte zvîcnind,
[illegible]

În noile orașe de asfalt
[illegible] care nu mai cred în existența ei

O, de ar putea cum, dimineața,
atingînd pămîntul,
lumina deplina verde !...

Pentru viața noastră
amenințată să rămînă fără umbră,
să lăsăm iarba să crească.

ANA PARIA

Grăunțe la porumbei

Mult fum astăzi — zice cireșul
umblă desculțe mirezme
prin tîrg
parbrizele mașinilor cu
obrajii atinși de pojar
cîrciumarul senil
își închide bănuitor mustăria
un poet se amuză
cînd doamnele trec prin noroi
la fereastra de la mansardă
un infirm cîntă
și împarte grăunțe la porumbei.

AUREL DUMITRAȘCU

Vitregia cuvîntului

Năucitor realism al prieteniei
îmi dați atîtea sfaturi
cum să mă strecor prin lume
lipindu-mi pe buze un suris derizoriu
cum să-mi tîrîi mai bine speranța
ce vizite să fac
ce fel de căderi să aleg
ce stele să respir
și la ce obișnuințe să țin mai mult
dar niciodată nu m-ați lăsat să vorbesc
de poetul ce-și cară în spate
micul imperiu real-iluzoriu
și pentru care vitregia cuvîntului
e o dulce povară.

DANIEL CORBU

Credință

Atîta timp cît, viu, în miezul vieții
petreci, visezi, te lupți, înduri și speri
cuprins de o adîncă înfrigurare
în frumusețea altei primăveri

Atîta timp cît inima-ți suportă
cu bărbăție focul de nestins
și-n freamătul miraculos al vieții
cu-atîtea doruri urci spre alt cuprins

Atîta timp cît necuprinsul vieții
cu verzi văpăi, cu strașnice zăpezi,
cu vesnic-dureroasa-i frumusețe
te cheamă pătimaș s-o-mbrățișezi

Și umbra morții nu te înfioară,
și gîndul nu te duce sore trecut,
și poți să plîngi cum cînți sau rizi în hohot,
n-ai eșuat, nu ești un om pierdut. —

PETRE VLAD

Telegramă

Mult stimate și iubite tovarășe NICOLAE CEAUȘESCU

Urmare din pag. 1

care vă înconjoară întregul popor, unit mai mult ca oricînd în jurul Partidului Comunist Român, ca răspuns la tot ceea ce întăptuiți spre a asigura independența și suveranitatea patriei, spre a grăbi înaintarea ei pe drumul civilizației și progresului.

În ceea ce ne privește, vă asigurăm că Uniunea Scriitorilor, ca parte componentă a Frontului Democrației și Unității Socialiste încă de la întemeierea lui, va acționa cu și mai multă energie pentru a-și îndeplini sarcinile specifice. Membrii săi vor participa tot mai activ la prefacerea socialistă a pămîntului românesc, la opera de înnobilare a omului prin valorile artei. Eforturile lor se vor îndrepta în primul rînd spre realizarea unor lucrări de înalt nivel ideologic și artistic, inspirate din realitatea contemporană și din lupta clasei muncitoare, a întregului nostru popor, împotriva exploatării, a fascismului și a războiului, precum și pentru făurirea temeiilor noii societăți. Totodată, slujitorilor condeiului le revine misiunea de a contribui nu numai prin lucrările lor, ci și prin contactul nemijlocit cu făuritorii de bunuri materiale la vastul proces de ridicare a conștiinței de conștiință, la formarea unei gîndiri înaintate, încluzînd o concepție artistică superioară.

Bucurîndu-ne de grija și prețuirea artiștei de Dumneavoastră, în atîtea rînduri, creatori pătrunși de generoasele ideaiuri ale [illegible] revoluționar, scriitorilor pe care i-ați numit apărători de nădejde ai Partidului, vă asigurăm, iubite și stimate tovarășe secretar general, că vom face totul spre a fi la înălțimea acestui timp eroic, a misiunii pe care ne-ați încredințat-o, a încrederii cu care ne-ați investit.

Plenarele secțiilor Asociației scriitorilor din București

● Miercuri, 16 ianuarie 1980, a avut loc plenara secției de critică și istorie literară în cadrul căreia secretarul secției, **Ion Ianoși**, a prezentat o informare asupra activității desfășurate în anul 1979 și planul de acțiuni al biroului pentru 1980. La dezbateri, pe marginea ambelor materiale, au participat : **Laurențiu Ulici, Gelu Ionescu, Alexandru George, Ioana Crețulescu, Nicolae Ciobanu, Gabriel Dimisianu, Adriana Iliescu, Mihai Zamfir, Ov. S. Crohmălniceanu, Eugenia Tudor Anton, Mircea Anghelescu, Paul Cornea, Pompiliu Marcea, I.C. Chițimia, Z. Ornea, Dan Cristea, Alexandru Paleologu, Teodor Virgolici, Mircea Mancaș, Eugen Simion.**

● Plenara Secției de literatură pentru copii și tineret s-a desfășurat cu următoarea ordine de zi : **Bilanțul Anului Internațional al Copilului. Planul de muncă al secției pentru anul 1980.**

La discuții au luat cuvîntul scriitorii : **Victor Bîrlădeanu, Vladimir Colin, Elena Dragoș, Călin Gruia, Ion Hobana, Elena Mătăsaru, Vlad Munteanu, Tudor Opriș, Iulia Ratiu, Georgina Espat, Adrian Rogoz, Gheorghe Săsărman, Ion Serbreanu, Nina Stănculescu, Irimie Straiu, I. M. Ștefan, Tudor Ștefănescu.**

Lucrările au fost conduse de **Mircea Săsărmbreanu**, secretarul secției.

● Plenara secției de traduceri din literatură universală a Asociației scriitorilor din București a dezbătut, pe marginea raportului de activitate pe anul 1979, prezentat de **Aurel Covaci**, secretarul secției, prevederile planului de activitate pe anul 1980.

Au luat cuvîntul în cadrul discuțiilor **Radu Lupan, Marcel Gafton, Mihai Ispirescu, Florin Murgescu, Jean Grosu, Irina Eliade, Ștefan D. Crudu, Madeleine Farinescu, Veronica Bîrlădeanu, Antoaneta Ralian, Alexandra Răsăcăilă, Const. Barboricâ.** Lucrările au fost conduse de **Aurel Covaci**, secretarul secției.

Meditație asupra culturii

Urmare din pag. a 1-a

roaselor lupte pentru dreptate socială și națională, pentru frumusețe și adevăr. Luminoasa construcție a culturii prezentului românesc s-a înălțat pe asemenea puternice temelii tradiționale, totdeauna umaniste, orientate de înțelegerea profundă a legilor realității și sensurilor dezvoltării în dinamica noastră viață contemporană. Învățînd de la istoria trecutului românesc în care totdeauna oamenii de cultură au fost lîngă uriașa existență dramatică a poporului pe care l-au însuflețit și l-au chemat la lupte în clipe grele, pentru păstrarea ființei și cucerirea libertăților, creatorii de artă ai României contemporane, sub acest semn al istoriei și al adevărului, sînt chemați, la rîndul lor, prin vocea clară a secretarului general al Partidului, să fie martorii credincioși, fibrele sensibile ale zilelor de intensă efervescență creatoare, pe care le trăim. Lor li se cere să fie totdeauna deschiși către fluxul nou de idei, către neconformism, preocupați de a contribui la dezvoltarea imensului efort istoric al colectivității umane în mijlocul căreia trăiesc. De la istorie, creatorii culturii au primit marea lecție a finalității educative a artei și frumuseții inseparabile a adevărului integral. Extrăgînd un asemenea mineu pretios din straturile profunde ale istoriei, creatorii contemporani sînt preocupați de continua înnoire și perfecționare a mijloacelor de expresie, de diversificare de teme și stiluri, pentru a-și afla drumul direct spre mintea și inima celor mulți.

În cuvîntările sale relative la fenomenul cultural, secretarul general al Partidului cerea ca fiecare creator să-și năstreze puternica personalitate, profunda, inconfundabila individualitate artistică, căutînd în avîntul de energii dezlănțuite ale poporului român **izvorul** viu al creației de valoare, care să cuprindă, armonic, trăsăturile fundamentale ale universului omului contemporan, faptele și idealurile sale. Se creează, astfel, o nouă tipologie umană determinată de procesul neîntrerupt al unei dinamice concordanțe dintre etic, estetic și social. Într-adevăr, procesele de ordin etic au devenit o caracteristică a literaturii contemporane ca și luota permanentă împotriva inerției și conformismului. O înaltă tensiune intelectuală caracterizează dimensiunile creatorilor chemați să fie modelatorii condiției umane care schimbă liniile istoriei și ale vieții. Încrederea în om și în destinul lui **deschis** este o altă caracteristică a umanismului cultural românesc, preconizat de Raportul Partidului al cărui prim creator a fost secretarul general. Adevărul și realitatea, marile teme ale artei de totdeauna trebuiesc văzute în conexiunea, în contingentele lor cu prezentul, cu tendința de a servi perfecționarea omului. Trăim într-adevăr o epocă a [illegible] maselor iar raționalitatea [illegible] trebuie să-și extragă „[illegible]" din cuceririle integrală a unei asemenea generale experiențe existențiale.

Formarea noii culturi constituie un proces viu, incompatibil cu orice fel de predeterminări ori prescrieri de rețete. Ca [illegible], am fost fericit ca tocmai în cadrul convorbirii cu un grup de ziariști străini, secretarul general al Partidului, conducătorul politic al țării, a arătat că dezvoltarea artei și literaturii nu poate fi rodul unor dispoziții cu caracter administrativ, ci își are izvorul în însăși activitatea creatoare, în forțele de valori culturale, iar directiile acestei dezvoltări se precizează printr-un larg schimb de opinii între ei.

Aceasta este axa cardinală a concepției Partidului despre dezvoltarea artei și literaturii, iar creatorii culturali au meditat îndelung asupra unei asemenea umaniste orientări, creînd opere complexe, inserate în circuitul de valori esențiale ale spiritualității contemporane a lumii.

Ispirescu și Basmele românilor

Petre Ispirescu s-a născut în București, la ianuarie 1836. Era fiul unor oameni modești : tatăl său era frizer, iar mama se ocupa cu treburile gospodăriei, îngrijind de cei trei copii pe care îi avea. Petre Ispirescu a învățat să învețe să citească și să scrie mai greu [illegible] memoriei, care-i purta [illegible] mare, dă și să aibă [illegible] scriitor". La [illegible] școlii, [illegible] Jurnal, că „Durerea de a învăța ne-a doborît". Dar, [illegible] școlarizare, pe vremea cînd [illegible] cărți, școlile naționale aflînd [illegible] organizare". Nu [illegible] să termine nici patru clase primare. Părinții, vitregindu-i [illegible] cărți, [illegible] sacrificii materiale. El dau să învețe — după obiceiul vremii — cu un dascăl de la o biserică, [illegible] care „știa o școală mică". De aici trece [illegible] școlii, manifestînd același interes pentru slovele cărții. Cu timpul a învățat bine și limba franceză, din care va și traduce. Dar pasiunea lui Petre Ispirescu era literatura populară, pasiune manifestată la început prin [illegible] cu poveștile și basmele și povestitorii [illegible] de mama și de cei din apropiere. Apoi, prin lecturarea cu devenit interes, a vorbitor [illegible] în acea vreme : **Alexandria, Hoinar, Fluieraș, Arghir Crăișorul** etc. Răsfoind [illegible] cărți [illegible] material este nevoit să [illegible] încă de la 14 ani — deci la vîrsta [illegible] copilăriei — ca [illegible], apoi ca lucrător într-o tipografie. Va trudi în meseria de tipograf întreaga sa viață. În felul acesta — va mărturisi el în **Jurnal** — „am mulțumit și pe tată și pe mamă care mă sfătuiau să învăț o meserie, fiindcă aceea ei, meșteșugul este brățară de aur în mîna omului".

Cu timpul, Petre Ispirescu va trece prin mai multe tipografii, străduindu-se să-și perfecționeze meșteșugul. Munca de meseriaș-tipograf și pasiunea lui pentru cărți și ziarișii vremii — Hașdeu, Odobescu, Filimon, Alecsandri, Bolliac, Ion Ghica, C. A. Rosetti, Delavrancea — care își tipăreau reviste, gazete și volumele în tipografiile unde lucra Petre Ispirescu, legînd cu ei o strînsă prietenie, făcură-se comunitate de idei și respect pentru creația literară.

În curînd tînărul Petre Ispirescu va deveni asociat al unor proprietari de tipografii, sau va conduce singur unele tipografii ale vremii. Cele de mai mai nu au la bază dorința de parvenire materială a lui Petre Ispirescu, ci, așa cum va destăinui meșterul tipograf „Sinzana dorință de a face să înflorească tipografia română m-a determinat să primesc direcția tipografiei statului".

Petre Ispirescu ia parte la lupta pentru unirea Țărilor Române. Tinărește, fără știrea cenzurii, corespondează secretă dintre principele Vogoride și vărul său, care avea funcția de consul al Turciei la Londra, corespondență care dădea în vileag încercările de a submina Unirea. Acest act patriotic îi aduce arestarea, iar la ieșirea din închisoare găsește postul de tipograf pe care îl avea înainte, ocupat. Se angajează la alte tipografii și muncește cu rîvnă în meseria îndrăgită, în același timp continuînd să citească, să se instruiască, să scrie. Cunoscîndu-i pasiunea pentru literatura populară și harul de povestitor, prietenii săi literați — și trebuie să nu uităm că majoritatea celor enumerați mai sus vor deveni clasici ai literaturii noastre — îl îndeamnă să așternă pe hîrtie și să tipărească basmele, povestile, snoavele s.c.l. În acest fel se explică faptul că în ianuarie 1862 publică, în ziarul **Țăranul român**, primul său basm : **Tinerețe fără bătrînețe și viață fără de moarte sau povestea lui Făt-Frumos.** Debutul va fi de bun augur. Acestui basm îi vor urma, în pagînile presei, alte basme, pe care Petre Ispirescu le va aduna în broșuri sau volume : **Basme sau povești populare** (1867). **Snoave sau povești populare adunate din gurile cele știu multe** (1873—1874), **Poveștile unchiașului sfătos**, cu o prefață semnată de Al. Odobescu (1879), **Pilde și ghicitori** (1880), **Povești morale** (1886) etc. Lucrarea de bază — care se va tipări în multe ediții — apare în 1882 : **Legende sau basmele românilor.** Ea va fi însoțită, în loc de prefață, de o scrisoare elogioasă semnată de un mare iubitor al creației populare, amintit și mai înainte — Alecsandri. Modestia, care l-a caracterizat pe Petre Ispirescu toată viața, l-a determinat [illegible] cu-și semneze la început basmele [illegible] ci cu pseudonimul „Un culegător tipograf". Astfel, apare, în 1872, partea I-a a volumului **Legende sau basmele românilor**, continuat în 1874 și 1875.

Pentru a ne ciuceri inimile, Petre Ispirescu a depus o muncă grea, tenace, necruțîndu-și sănătatea : zilnic lucra în tipografie, iar noaptea scria. Această muncă, fără răgaz, i-a subminat sănătatea. În 1883 are un prim atac de congestie cerebrală. Revenindu-și, își reia munca cu aceeași intensitate. Ciliva ani mai tîrziu, în 1887 la 21 noiembrie, suferă — în timp ce scria basme la masa de lucru — al doilea atac de congestie cerebrală, care-i este fatal. A murit sărac și plin de datorii. Împărtășea aceeași tristă soartă ca și alt mare iubitor al creației populare — Mihai Eminescu.

Stingerea din viață a acestui mare povestitor popular a cernit inimile nenumăraților săi cititori și prieteni. Cele mai distinse condeie ale vremii au scris pagini emoționante. Alexandru Odobescu, în cuvîntul rostit la Adunarea Academiei Române, va afirma că : „Ceea ce la noi a făcut pe tăcute și fără nici o pretenție de erudiție culegătorul tipograf Petre Ispirescu, în Germania l-au făcut învățați de prima ordine, frații Grimm".

La rîndul său, Delavrancea va publica, în ziarul **Românul**, din decembrie 1887, un emoționant articol, ne care îl va republica ca prefață la ediția **Legende sau basmele românilor...** din 1907 :

„Ispirescu a scris mult și bine, dar opera lui nepieritoare este desigur volumul intitulat **Basmele românilor.** Cînd citești acest volum și-l recitești, și iar îl citești, ți se pare că asculți un popor întreg. Ispirescu n-are nici dialecte, nici loc, nici asămuire parțială numai cu unele județe. El e de pretutindeni, din toate ținnurile, naiv, glumeț, epic, trist, bogat, ca întregul nostru popor. El iți apare ca un focar mare în care s-au adunat și frînt și răsfrînt toate razele luminoase ale românității simple, sărmane și muncitoare, ale acestui aur curat al neamului nostru.

Basmele românilor este o operă mare și originală. Ispirescu nu este un culegător, după cum cred unii neștiutori nevinovați și alți știutori invidioși, ci un adevărat creator". (p. VIII).

Virgiliu Ene

[1]) **Jurnalul lui Petre Ispirescu — Biblioteca Academiei R.S.R., mss. 3282.**

Concursul de debut în poezie al Editurii „Facla"

● Juriul Concursului de debut în poezie al Editurii „Facla" pentru anul 1979, a premiat următoarele volume : „Inițiere în anotimp" de **Ion Căliman** (comuna Făget, jud. Timiș) și „Uzurpare de sine" de **Martin Seghedi** (Hunedoara).

Cele două lucrări urmează să apară în cursul anului 1980.

De asemenea, juriul a recomandat Editurii „Facla" publicarea într-un volum colectiv, în anul 1981, a unor selecții reprezentative din creația autorilor **Geo Galetaru, Nicolae Irimia** și **Ioan Morar.**

Termenul de predare a manuscriselor la Concursul de debut în poezie pentru anul 1980 este de 30 aprilie a.c.

REVISTA STRĂINĂ

● **LITERATURA GERMANĂ,** după război, cunoaște un destin interesant, evoluînd spre o dislocație de forme tradiționale și crearea unui limbaj inedit bazat pe sarjă lingvistică și deșănțuire a unei imaginații grotești. George Steiner, bun cunoscător al fenomenului, provenind de altfel din mediul cultural central-european, consideră că acest fenomen se datorează unei crize a limbajului, provocată de neîncrederea cititorului în autoritatea structurilor devastate de conformismul național-socialist. Cert este că limba germană, așa cum spune Steiner, a suferit un proces de purificare, prin scrisul unui Günther Grass sau Arno Schmidt, ajungînd la structuri noi, vitriolante, pe baza cărora nu mai putea fi refăcut un univers epic tradițional. Articolul lui Steiner, **apărut** în volumul „Tăcere și limbaj", constituie un text fundamental pentru înțelegerea unor procese literare în curs, ce vor conduce probabil la modificări esențiale ale formelor literare actuale.

● **IMPACTUL SCRIITORILOR RUȘI DIN SECOLUL XIX** asupra literaturilor de limbă engleză este studiat într-un volum colectiv publicat în Statele Unite, reunind o suită de texte care urmăresc penetrația marilor scriitori, de la Gogol la Cehov, în conștiința publicului anglo-saxon. Sînt reproduse aici profesiuni de credință ale unor mari scriitori englezi și americani, precum și studii de sinteză datorate unor critici din mediul academic. Interesantă apare îndeosebi diagrama raporturilor cu operele capitale ale literaturii ruse, cum ar fi, de pildă, **Anna Karenina**, care cunoaște, la început, o receptare tipic burgheză, cu insistență asupra consecințelor adulterului, pînă la considerațiile asupra unei problematici mai adînci, văzînd însăși natura umană, problema sinceră și a comunicării.

● **LIRICA NEO-GREACĂ** constituie un splendid fenomen de luxuriantă, atît în ceea ce privește varietatea formelor și diversitatea numelor cît și răspîndirea geografică, din peninsulă pînă în marile centre ale elenismului modern. Una dintre prezențele masive, deși mai puțin rezonantă în străinătate, este aceea a lui Kostas Varnalis, o personalitate dominantă a poeziei grecești moderne, autor de operă amplă pe care criticii de azi o reconsideră în termeni superelogioși. Este evidentiată îndeosebi vigoarea inspirației, amplorarea formelor și mesajul generos care face apel la conștiința omului confruntat cu societatea și cu destinul său.

● **MAREA TRADIȚIE** a poeziei de limbă tamilă, vorbită de peste 50 milioane de oameni, îndeosebi în India de sud și în Sri Lanka, este afirmată îndeosebi prin epopeea inițiatică **Tirrukural,** creată de ilustrul Tirruwaluwar, înțeleptul și poetul tamil cel mai venerat pînă în zilele noastre. O ediție critică, avînd și traducere engleză, cu prefața unui mare savan ceh, specialist, în literatura și limba tamilă, a făcut de curînd accesibilă această operă unică în peisajul literaturilor asiatice. La fel cu marile epopei hinduse și cu poemele grecești, opera fundamentală a literaturii tamile este o lucrare de înțelepciune și poezie, pe care mulți cititori o consideră o carte sapiențială, folosind îndrumările sale pentru educație, — un adevărat îndreptar de viață. Pentru cititorul modern de pe alte meridiane, este pur și simplu o carte străgătoare, scrisă cu o imaginație luxuriantă, ca o grădină cu minunate povești asiatice.

● **POET DE FACTURĂ ULTRAMODERNĂ,** danezul Paul Borum cunoaște un impact major asupra publicului american, îndeosebi prin grupajele de poezii publicate în cele mai reprezentative reviste din Statele Unite. Ciclurile din **Poetry** relevă un artist neliniștit, obsedat de imaginile străinii și rarefiate, care se nasc dintr-o formulă experimentalistă, pe o structură psihică încercată de toate marile seisme ale lumii moderne capitaliste. Artist rafinat, Paul Borum și-a bombardat sensibilitatea cu trăiri excesive, al căror rezultat a frizat adeseori dezastrul personal, conducînd însă la o imagine tulburătoare a anxietății și singurătății din societatea occidentală de azi. Paul Borum este în fond însetat de căldură și comunicare, de lumină și calm sufletesc. Critica remarcă ambivalența universului său, recunoscîndu-i întotdeauna valoarea.

● **ESTE GEORGES BERNANOS** încă un scriitor actual ? Iată o întrebare care revine ca un leit-motiv în multe intervenții critice de azi. Răspunsul este desigur afirmativ. Acest mare romancier și eseist din prima jumătate a secolului 20 continuă să-și adreseze mesajul tulburător conștiințelor de azi, oferind exemplul unei rectitudini morale ce se află la temelia operei sale excepționale. Tulburătoarele probleme de conștiință din perioada războiului civil spaniol, atitudinea sa nobilă din perioada celui de-al II-lea război mondial, cînd s-a aflat în exil brazilian, ura cu care l-au onorat colaboraționiștii și toți adversarii libertății, fac din marele romancier unul dintre directorii de conștiință ai generațiilor actuale. Dacă tehnicile sale narative nu mai sînt întotdeauna pe placul romancierilor tineri, preocuparea lui psihologică de a exprima grația încrustată în sufletul omenesc, precum și încercarea de afirmare a unor resurse sufletești excepționale constituie argumente convingătoare ale perenității operei sale.

● **UN FRUMOS ARTICOL** consacrat volumului lui Karel Capek, **Apocrife,** subliniază caracterul excepțional al scrituriii pe care o folosește autorul în aceste scurte proze. Este folosită îndeosebi bogăția de sinonime a limbajului familiar, pusă în slujba demitizării unor figuri celebre și a evenimentelor privite cu falsă venerație. Scriitorul descoperă noi resurse ale umorului său atît de cunoscut, folosind, da data aceasta cu mai multă generozitate, căldura unui adînc lirism și acceptarea melancolică a unor răsături umane care altcori i-au provocat satira vitriolantă.

● **MARELE PICTOR ENGLEZ WILLIAM TURNER** va avea un muzeu la Londra, construit special pentru a adăposti lucrările sale și alte exponate ce privesc viața și opera artistului. Asociația Turner, care a adunat fondurile și a promovat inițiativa fondării acestui muzeu, intenționează să-l deschidă pînă în anul 1984. Este o inițiativă unică, menționată cu aprobare în presa engleză, în condițiile în care Marea Britanie cunoaște un serios declin al instituțiilor artistice, precum și un deficit financiar tot mai accentuat.

SPORT

Un meci—lecție pentru XV-le românesc

● Spectacolele sportive de mare gală ale Turneului celor 5 națiuni, unul din darurile cele mai inspirate ale redacției sportive a televiziunii, au început. Meciul dintre Țara Galilor și Franța a fost un meci uluitor prin capacitatea ambelor echipe de a accelera în continuu și de a se menține în ciuda vitezei de joc și a uzurii fizice la o cotă tehnică excepțională. Franța a început „tare" sperînd într-o sufocare a echipei locale și într-un avantaj inițial care să-i aducă victoria. Au fost minute de joc superb în care viteza, tehnica și fantezia francezilor au avut rolul cel mai important. Ceea ce spera Franța a reușit să-și impingă adversarul în propriu-i teren, să facă un inspirat joc la mină, să deschidă scorul, să conducă cu alte cuvinte atît jocul, cît și pe tabela de marcaj. Cine ar mai fi rezistat unui asemenea început de joc în care compartimentele franceze au fost la înălțime și au făcut o demonstrație rară de rugby? Avantajul complex pe care și-l doreau francezii, în care avantajul moral nu era cel din urmă atu pe care-l urmăreau fusese obținut. Echipa galeză părea a fi în poziția de groggy. Relansarea meciului a fost însă incredibilă și meritul revine, în primul rînd, jucătorilor galezi care s-au ridicat la ceea ce părea imposibil, la o prestație peste cota propusă de francezi, la un joc al grămezii și al treisferturilor care au sufocat lungi perioade de timp excelenta echipă a Franței. Forța morală a formației galeze, care pleacă din conștiința superiorității ei fizice și tehnice, a fost excepțională. Inferiorizată în prima jumătate de repriză de către XV-le francez, ea a mai trecut și prin șocul dezavantajului pe care i l-a creat arbitru : două eseuri valabile culcate într-un stil indescriptibil de trosnarii galezi au fost anulate în ciuda valabilității lor. Cu toate acestea galezii au depășit și acest prag jucînd atît de dezlănțuit încît inevitabilul trebuia să se producă. Și el s-a produs.

Am mai văzut o echipă jucînd formidabil cu rugbiștii francezi, echipa României pe Giulești cînd a și cîștigat, dar fără tehnica, luciditatea și eficacitatea XV-lui galez. Meciul Țara Galilor — Franța (18—9) a fost un meci memorabil și pentru noi românii un meci lecție. Filmul întîlnirii dintre Țara Galilor și Franța ar trebui descompus și analizat fază cu fază de rugbiștii națională noastre, de conducerea ei tehnică pentru că este modelul de luptă tehnico-tactică pentru un meci cu Franța. Numai jucînd astfel rugbiștii noștri pot aspira la o mare victorie împotriva Franței. Spiritul echipei Țării Galilor e mai aproape de spiritul echipei României și dacă e de avut un model acest model este cel preferabil.

★

Voleiul nostru pare a se relansa. Cînd scriem aceste rînduri calificarea pentru Olimpiadă n-a fost decisă încă. Dar voleibaliștii noștri au arătat că sînt o mare echipă în fața Ungariei, Cehoslovaciei și mai ales a Japoniei. După cum prin victoria asupra Coreei de Sud fetele noastre și-au pus și ele candidatura pentru locul I, deci pentru Olimpiadă. Scopul este calificarea, dar dincolo de asta este de reținut pînă acum prestația de mare nivel a celor două selecționate române.

Discobol

CEAUȘESCU – ROMÂNIA

un simbol înalt al demnității noastre

Acțiune constructivă, gîndire amplă și cutezătoare

Poporul român a cunoscut întotdeauna în momentele hotărîtoare ale istoriei sale figuri reprezentative de conducători ce au exprimat aspirațiile adînci, propensiunea sa către ideaiuri și modele definitorii pentru întreaga umanitate. Anii socialismului au adus în fruntea partidului și statului pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, suflet din sufletul neamului său, a cărui întreagă viață se identifică cu evoluția noastră de popor liber și prosperitate, cu hotărîrea unanimă de a construi o viață nouă pe aceste străvechi plaiuri românești. Personalitatea tovarășului Nicolae Ceaușescu sintetizează destinul românesc în toată plenitudinea lui istorică. Provenit dintr-un univers tradițional, cu puternică rezonanță socială și morală, din Scornicești, de pe Olt, meșteșugar al setei de dreptate al clasei țărănești, trăind apoi viața de muncă și luptă a minunatei noastre clase muncitoare, călit în marile bătălii revoluționare ale Partidului Comunist, ales în cele mai înalte răspunderi din societatea socialistă românească, președintele de astăzi al României este înzestrat cu cea mai fierbinte dragoste de către întregul popor și respectat pe toate meridianele globului în calitatea sa de cel mai autentic fiu al pămîntului nostru.

Se poate spune cu îndreptățire că niciodată cuvîntul României nu a fost ascultat cu mai multă atenție în forumurile mondiale sau în discuțiile dintre partenerii de negocieri politice decît în anii noștri, sub directa îndrumare și conducere a președintelui Nicolae Ceaușescu, inițiatorul marilor acțiuni de politică internațională ale țării noastre. Revoluționar consecvent și internaționalist, tovarășul Nicolae Ceaușescu este un promotor consecvent al politicii de independență națională și libertate pentru toate popoarele. Politica externă a țării noastre este fundamentată de președintele țării pe baza unei analize riguroase a mutațiilor de forțe politice pe scena mondială, în urma unei estimări exacte a tuturor implicațiilor pe care le comportă revirimentul politicii bazate pe practicile vechi ale războiului rece și polarizarea de energii politice, pe de o parte în sensul progresului, al libertății și independenței popoarelor, iar pe cealaltă al vechilor mentalități, după care soarta popoarelor poate fi decisă prin forță și dictat. În recenta sa cuvîntare la Congresul Frontului Democrației și Unității Socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu spunea : „În viața internațională actuală există elemente care creează pericolul real al revenirii la vechea politică și la vechile practici ale „războiului rece", primejduind grav cauza independenței și libertății popoarelor, destinderea, securitatea și pacea pe planeta noastră. În aceste condiții, noi considerăm că trebuie făcut totul pentru oprirea cursului periculos al evenimentelor, pentru respingerea hotărîtă a tendințelor de revenire la politica „războiului rece", pentru asigurarea continuării politicii de destindere și de colaborare, care promovează respectarea neabătută a independenței naționale a fiecărei națiuni și fiecărui popor".

În zilele noastre, popoarele nu mai pot fi guvernate cu ideaiuri perimate, care implicau o competiție nemiloasă și ucigașă, menită să asigure supremația unuia asupra celuilalt. Ordinea nouă internațională, preconizată de țara noastră, afirmă posibilitatea unei conlucrări pe bază de echitabile, a întrajutorării, afirmînd, în același timp, datoria statelor dezvoltate, care au beneficiat timp îndelungat de avantajele poziției lor în lume, de a veni în ajutorul celor handicapate pînă mai ieri, ale căror destine se află în strînsă legătură cu întreaga dezvoltare economică și socială a planetei. Participantă activă la activitatea organizațiilor mondiale menite să promoveze cooperarea și ajutorarea țărilor în curs de dezvoltare, România socialistă consideră de datoria sa, afirmată cu consecvență, de a promova o politică internă, economică și socială, bazată pe un ritm de dezvoltare accelerat, în colaborare cu toate țările prietene, ale căror eforturi istorice converg spre afirmarea forțelor proprii, a independenței și suveranității politice și economice. Între aceste două laturi, independența și cooperarea internațională, se află un raport constant, fără aspecte antagonice, dimpotrivă, ele se condiționează reciproc și se susțin continuu. Numai unitatea deplină a celor două laturi este în măsură să asigure o viață națională armonioasă, precum și o demnitate neștirbită pe plan internațional.

Toate eforturile națiunilor ar deveni însă inutile dacă nu s-ar baza pe o politică de pace și destindere, pe un climat de încredere mutuală. Propunerile României a acționat continuu pe plan internațional în sprijinul inițiativelor de pace, atît în momentele de tensiune și conflict, cît și pe planul general al promovării raporturilor de prietenie și de creare a unui sistem de încredere între națiuni, adesori între popoare ce s-au aflat în conflict, sau între cele ce cunoșteau încă aparent insolubile. Una din trăsăturile cele mai pregnante ale gîndirii politice a președintelui Nicolae Ceaușescu se referă la convingerea afirmată de conducătorul român în legătură cu posibilitatea rezolvării problemelor litigioase pe cale pașnică, prin tratative între părțile interesate, cu participarea tuturor statelor care doresc să-și aducă contribuția. În acest sens, tovarășul Nicolae Ceaușescu se adresează celor mai înalte forțe sociale și politice de pe scena mondială, făcînd apel la hotărîrea popoarelor de a schimba orientarea fatalistă a politicii mondiale : „În aceste condiții, astăzi apare mai necesară ca oricînd unirea eforturilor a forțelor progresiste, antiimperialiste de pretutindeni, conlucrarea lor activă în vederea împiedicării agravării climatului internațional, împiedicării vechii politici imperialiste de forță și dictat, de amestec în treburile interne și de încălcare a libertății și independenței popoarelor, pentru promovarea unor relații noi între state, a unei politici de securitate internațională, de destindere, independență și pace".

Scena politică mondială cunoaște în acest secol un fenomen consemnat deja de toți istoricii și gînditorii actuali drept cel mai semnificativ pentru evoluția societăților umane. Este vorba de afirmarea unor noi energii interioare, aparținînd națiunilor tinere ce au cunoscut, pînă mai ieri, opresiunea colonială. Din inițiativa președintelui României, țara noastră a situat în prim-planul politicii sale externe solidaritatea militantă cu mișcările de eliberare națională, cu statele tinere de pretutindeni, care-și afirmă dreptul la plenitudine istorică. Este, de altfel, un element de politică internațională ce-și are rădăcinile în tradiția solidarității poporului nostru cu națiunile oprimate, în sentimentele noastre de admirație față de toți cei care luptă pentru afirmarea identității lor naționale. Tovarășul Nicolae Ceaușescu spunea : „Țara noastră își manifestă solidaritatea activă cu mișcările de eliberare națională, cu popoarele care luptă pentru cucerirea dreptului la viață liberă și independentă, pentru abolirea definitivă a oricărei forme de dominație și asupriri colonialiste și neocolonialiste. U.S. Knowles o atentă cercetare problemelor legate de întărirea solidarității, — rezultat al vechii politici de dominație și asupriri imperialiste și colonialiste. Este evident pentru oricine că nu se poate vorbi de stabilitate economică și politică, de pace și progres dacă această problemă nu-și va găsi soluționarea corespunzătoare, care să ducă la un progres mai rapid al tuturor statelor slab dezvoltate". Din nou, nu este vorba de o generalitate facilă, ci de realismul profund ce caracterizează concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu, de analiza riguroasă a tendințelor și intereselor tuturor popoarelor, de modalitățile fundamentale științifice și exprimate cu claritatea ce impune întîietatea în gîndirea conducătorului nostru.

Personalitate reprezentativă a lumii contemporane, tovarășul Nicolae Ceaușescu este admirat și prețuit pe întreaga planetă pentru activitatea sa politică și pentru gîndirea cristalizată în opere cunoscute azi pe toate meridianele. În Asia, Africa, Europa, America Latină și America de Nord, gîndirea tovarășului Nicolae Ceaușescu este cunoscută și prețuită în cercurile oamenilor politici și ale personalităților de decizie, precum și în instituții academice preocupate de analiza fenomenelor politice semnificative. În tot ceea ce afirmă președintele României este recunoscut glasul poporului nostru, aspirația sa spre libertate și spre o viață demnă, convingerea sa că planeta noastră este un loc pe care se poate trăi în pace și cooperare. În acest sens, relațiile științifice și culturale, în domeniul învățămîntului, pot să cunoască o dezvoltare continuă, iar documentele Congresului al XII-lea al Partidului afirmă neresistența unor eforturi sporite pentru promovarea lor susținută. Expunînd la recentul Congres al Frontului Democrației și Unității Socialiste politica partidului nostru, a celei mai reprezentative și cuprinzătoare formațiuni democratice din țara noastră, tovarășul Nicolae Ceaușescu a dat glas, încă o dată, hotărîrii noastre de a face totul pentru a crea o lume fără arme, în care știința și artele să cunoască o înflorire fără precedent : „O cerință vitală pentru progresul omenirii o constituie oprirea cursei înarmărilor, trecerea la măsuri hotărîte de dezarmare, în primul rînd de dezarmare nucleară. Echilibrul și garantarea securității egale a tuturor statelor trebuie realizate nu prin creșterea înarmărilor, ci prin reducerea acestora, prin diminuarea bugetelor și a efectivelor militare. Ne pronunțăm în modul cel mai hotărît pentru încetarea producției și perfecționarea armelor nucleare și distrugerea stocurilor existente. În același timp, susținem adoptarea de măsuri pentru oprirea fabricării celorlalte arme de exterminare în masă, pentru retragerea trupelor străine și lichidarea bazelor militare de pe teritoriile altor state, pentru reducerea activității blocurilor și desființarea lor concomitentă. Este în interesul tuturor popoarelor să se facă totul pentru a se pune capăt cursei înarmărilor, pentru ca minunatele cuceriri ale științei contemporane să fie puse numai și numai în serviciul omului, al bunăstării și libertății lui, al fiecărui popor, al progresului și păcii pe planeta noastră".

Gîndirea și activitatea politică a tovarășului Nicolae Ceaușescu cunosc o amplă gamă problematică, cu accente semnificative pe marile realități politice ale momentului actual. Se poate spune că nu există nici un domeniu politic în lumea contemporană care să nu fi cunoscut soluții constructive din partea președintelui român, țara noastră cîștigîndu-și, în acest fel, un binemeritat prestigiu pentru aportul său constructiv. De asemenea, orice studiu proiectiv, orice estimare a direcțiilor de dezvoltare ale vieții internaționale trebuie să ia în considerare analizele profunde ale conducătorului nostru. În modul cel mai legitim cu putință, el reprezintă România de azi, într-o expresie strălucită a vocației sale de a gîndi și acționa conform cu legitățile istoriei și cu aspirațiile fundamentale ale poporului nostru.

Marin Rădoi

Sculptură de Ion Jalea

Imaginea unei civilizații noi

Înscrierea contribuției oricărei culturi în tabloul complex al culturii mondiale a devenit în secolul nostru, și în special în ultimele decenii, dată fiind accelerarea extraordinară a proceselor de transmitere a informațiilor, o realitate dinamică a unei lumi dinamice. Nume de țări și popoare, care în urmă cu treizeci—patruzeci de ani erau receptate cu acea curiozitate pentru lucruri avînd fie parfumul depărtării fie savoarea exotică a zonelor necutreierate decît cu gîndul, sînt acum prezențe stabile nu doar pe harta lumii ci și în conștiința unui public atent la modificările spectaculoase ale peisajului politic, economic al lumii, modificări care antrenează, prin forța împrejurărilor, transferuri de acumulări de date, cunoștințe, de idei. Un sector important al acestor încărcături de spiritualitate circulantă, pe drumuri ce nu intersectează ci chiar flanchează marile căi unind cu invizibile fire popoarele, îl constituie, neîndoielnic, literatura.

Ea vine să întregească imagini lacunare despre oameni și ținuturi, să ne ofere radiografii ale sufletelor semenilor noștri pentru a vedea și înțelege mai bine ce ne unește sau ce ne desparte de modul lor de a fi și de a gîndi.

Este cazul să reflectăm, credem, cu seriozitate asupra poziției literaturii române în contextul stimulării circulației valorilor spirituale de către factori precum cei menționați mai sus. Într-un interval de timp foarte apropiat de noi am asistat la un veritabil boom al popularității, pe plan mondial, literaturii Americii Latine și faptul se pare a nu fi întîmplător. S-au acumulat acolo, de secole, contradicții care au dus la situații explozive, la instabilități, la cronicizarea unor fenomene de represiune, la augmentarea efortului păturilor și claselor sociale avansate de a realiza noi echilibruri sociale, la nașterea unei conștiințe acute privind necesitatea instaurării unor noi raporturi între oameni, bazate pe respect, drepturi, acces nediscriminat la cultură. Acest cazan în fierbere s-a propus ca unul din polii de interes pentru opinia publică mondială tot așa de rapid precum în mintea acelora ce interpretînd tendințele globale — rezultate din tot atîtea împingeri marginale — ale evoluției omenirii s-a clarificat ideea că, în condițiile insuficienței alimentare, crizei energetice și sporului de populație, de potențialul uman al uriașului subcontinent trebuie să ne apropiem cu infinită atenție. Ce este înăuntrul acelei uriașe fierberi se află în mare parte cu ajutorul imponderabilei substanțe, participatoare la transformarea conștiințelor, numită literatură.

Exemplele ar putea, desigur, continua. Este de reținut însă că există, în linii mari, o coincidență între interesul manifestat față de problematica vieții unui popor, considerat, în ansamblul său, ca entitate creatoare de istorie, și cultura sa, în cadrul căreia literatura deține o funcție privilegiată prin capacitatea de penetrare. Cu luciditate și nelăsîndu-ne contaminați de spiritul falselor triumfalisme trebuie să afirmăm că, în mod paradoxal, cultura română — și în cadrul ei literatura — nu are o prezență specifică, pe diferite meridiane, corespunzătoare atît cu poziția actuală — afirmată prin politica externă a României în lume, cît și cu profundele transformări pe planul vieții social-politice, transformări ce au reținut și reține atenția unei opinii publice internaționale receptivă la eforturile de afirmare a unei căi proprii, autonome, independente, înfăptuită cu mijloace specifice, în edificarea unei orînduiri mai drepte. Afecțiunea de care se bucură înfăptuirile contemporane ale României — ilustrată atît de apariția unui mare număr de monografii și editii cu texte din gîndirea social-politică a președintelui Nicolae Ceaușescu — oferă o șansă excelentă literaturii noastre de a se propune ca o prezență vie în concertul literelor actuale. A nu fructifica, din comoditate sau birocratism, această șansă, înseamnă, în fond, a nu contribui la făurirea unei imagini mai ample și mai profunde despre o țară în plină mișcare, despre o cultură unde s-au acumulat luminoase tradiții umaniste. Convingerea mea este că traversăm un moment fericit pentru literatura română. S-au produs cristalizări numeroase, s-a depășit de mult stadiul tatonărilor stilistice atît în proză cît și în poezie sau dramaturgie. În ceea ce are ea mai viabil literatura noastră a urmat calea acumulărilor progresive de experiență produse la nivelul întregii societăți. Nu mai departe decît acum două decenii era dificil să îți faci o imagine corectă, coerentă asupra modificărilor din viața și conștiința socială citind literatură, proză mai ales. Cu rare excepții, aceasta urma schema dualistă : binele învingea răul. Că dintr-o perspectivă ulterioară, ceea ce atunci era prezentat ca bine este conceput acum ca un tăvălug urias spre progres al istoriei, nu e de mirare deoarece era firesc ca timpul să stimuleze decantări. Dar faptul că la nivelul prozei noastre se insistă asupra atîtor și atîtor procese delicate ce în fond au contribuit la elaborarea chipului de azi al civilizației românești — aceasta este un semn, credem, de maturitate și de înțelegere a rolului scrisului. Largul evantai problematic și expresiv propus, pe de altă parte, de poezie, în cadrul căreia vocile tinere se aud cu vigoare, își are și el originea într-o deschidere spre uman care nu poate fi ignorată atunci cînd căutăm să identificăm un anume, imponderabil, specific.

Patrimoniul de experiență, gîndire, trăire, reprezentat de literatura noastră actuală cere, credem, o valorificare pe măsura potențialităților sale. Nu putem ignora că s-a făcut și se face mult pentru ca prezența literaturii române în străinătate să se bucure de o audiență corespunzătoare cu importanța efectivă a valorilor propuse. Ni se pare însă esențială o abordare a problemei vivificării prezenței românești în conștiința cititorului de literatură de pe toate meridianele din perspectiva îmbogățirii imaginii despre România actuală, formată ca urmare a aderenței unor largi straturi ale opiniei publice la principiile de bază promovate de țara noastră în politica internă și internațională. La cunoașterea mai profundă, mai durabilă, mai capabilă de a rămîne întipărită în adîncul inimii, a realităților românești, aportul literaturii este indispensabil.

Grigore Arbore

ADMIRAȚIE ȘI RESPECT

Volumele dedicate gîndirii și activității tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președinte al Republicii Socialiste România cunosc în acest an un deceniu de existență glorioasă. Acum zece ani a apărut prima carte ce mărturisea admirația străinătății pentru un revoluționar neînfricat, un luptător comunist ce a meditat continuu asupra destinelor revoluției din țara sa și asupra celei mai arzătoare problematici mondiale. De atunci au apărut peste 83 de volume, în 27 de țări ale lumii, făcînd bilanțul unei activități confirmate de istorie, o filozofie politică în care se află soluții și idei atît pentru problematica politică și socială contemporană, cît și pentru viitor. Cărțile tovarășului Nicolae Ceaușescu s-au bucurat în întreaga lume de prețuirea editorilor și comentatorilor, care au omagiat limpezimea și acuitatea filozofiei sale politice, justețea analizelor pe care le propune, precum și realismul fundamental al pozițiilor pe care le adoptă.

Personalități prestigioase ale lumii de astăzi au folosit cuvinte de mare prețuire pentru contribuția secretarului nostru general în lumea contemporană, pentru valoarea ideilor sale. Prof. Dimce Belovski scria în prefața volumului „Nicolae Ceaușescu", apărut în R.S.F. Iugoslavia : „Personalitate proeminentă, care s-a reliefat prin activitățile sale deosebite în cursul a peste 4 decenii de luptă în rîndurile mișcării revoluționare, președintele Nicolae Ceaușescu și-a consacrat întreaga viață luptei pentru răsturnarea regimului burghezo-moșieresc, cauzei eliberării naționale a poporului român, ridicării nivelului de trai și de civilizație pe culmi demne de invidiat.

Secretarul general al P.C.R. a imprimat o nouă concepție despre procesul de conducere a vieții sociale. Vizitele de lucru, deplasările pe teren, acolo se hotărăște soarta marilor realizări, consfătuirile la fața locului cu factorii implicați direct în acest proces, au devenit o practică obișnuită care, prin eficiența și operativitatea ei dă rezultate excepționale. Un asemenea mod de lucru deosebit de energic a devenit o practică generală, pe care o folosesc toate cadrele de conducere. A fost instituționalizat, așadar, dialogul neîntrerupt cu poporul.

Nicolae Ceaușescu a devenit cunoscut ca unul dintre exponenții și apărătorii pasionați ai dreptului fiecărui popor de a-și hotărî singur viitorul, ca unul dintre luptătorii activi împotriva politicii imperialiste de dominație și dictat, pentru democratizarea relațiilor internaționale".

Personalitățile politice ale lumii contemporane, conducători de partide comuniste cu îndelungă activitate în mișcarea muncitorească mondială, nu și-au precupețit cuvintele de omagiu la lectura scrierilor tovarășului Nicolae Ceaușescu. Iată ce spunea Luigi Longo, președintele Partidului Comunist Italian, în prefața volumului de **Scrieri alese** ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, publicate în Italia : „Lectura scrierilor și cuvîntărilor lui Nicolae Ceaușescu oferă un tablou general al politicii externe a României, permanent activă și dinamică, atît în relațiile cu țările socialiste, cu țările lumii a treia, cît și cu țările capitaliste dezvoltate. Lectura volumului permite, de asemenea, să se aprecieze pe deplin marea capacitate a președintelui Nicolae Ceaușescu de a sesiza cu perspicacitate și în mod aprofundat elementele noi ale diferitelor situații, de a le analiza într-o justă perspectivă teoretică și practică. Activitatea președintelui Nicolae Ceaușescu se impune ca o lecție de realism politic legată permanent, în mod dialectic, de o interpretare originală, dar riguroasă a principiilor socialismului științific".

Tovarășul Nicolae Ceaușescu este astăzi admirat și prețuit pe toate continentele lumii, în Europa, Africa, Asia, America de Nord și America Latină, iar cărțile dedicate activității sale au apărut pe toate meridianele reprezentînd o deschidere a interesului străinătății pentru realitățile românești și pentru dinamica lor istorică. Iată ce spunea Sayed Zaki, într-o alocuțiune rostită cu prilejul apariției volumului „Nicolae Ceaușescu, România și Arabii", apărut în R.A. Egipt : „Președintele Nicolae Ceaușescu reprezintă în modul cel mai strălucit spiritul lumii noastre contemporane. Președintele Nicolae Ceaușescu este un eminent gînditor, un admirator și creator al frumosului și binelui, un excepțional om de stat, un promotor neobosit al politicii dialogului și destinderii largi către întreaga lume. Domnia sa este un excepțional partizan al cooperării internaționale ca singur mijloc în care poate fi realizată pacea în lume. Filozofia președintelui Nicolae Ceaușescu, pe care o prezintă cu sinceritate și curaj, este apreciată în întreaga lume..."

Mărturiile admirației față de personalitatea secretarului general al partidului nostru, atît în rîndurile oamenilor politici, cît și în acelea ale personalităților vieții publice și academice, sînt foarte numeroase, reprezentînd omagiul față de o gîndire cutezătoare și lucidă, față de abnegația și devotamentul conducătorului român, puse în slujba cauzei poporului său, a păcii și cooperării internaționale.

Luceafărul

Revistă editată de
UNIUNEA SCRIITORILOR
din REPUBLICA SOCIALISTĂ
ROMÂNIA

Redactor șef :
Nicolae Dan Fruntelată,
Mihai Ungheanu (redactor șef adjunct), Teodor Balș (secretar responsabil de redacție)

REDACȚIA : București, Piața Scînteii Nr. 1, tel. 17 32 09
ADMINISTRAȚIA : Calea Victoriei Nr. 115, tel. 50 74 96
ABONAMENTELE :
3 luni — 13 lei ; 6 luni — 26 lei ; 1 an — 52 lei
Tiparul executat la :
COMBINATUL POLIGRAFIC „CASA SCÎNTEII"
Paginator Dobre Marian